

Literatuuronderzoek

De evolutie van de traditionele muziekinstrumenten en muzieksoftware doorheen de populaire muziekgeschiedenis.

"Music is a moral law. It gives soul to the universe, wings to the mind, flight to the imagination, a charm to sadness, gaiety and life to everything. It is the essence of order and lends to all that is good and just and beautiful."

- Plato

Kevin Naels

Promotor: Sylvie Vanrenterghem

VIVES – Departement Handelswetenschappen en Bedrijfskunde – HANTAL, Bachelor in het Bedrijfsmanagement,
Afstudeerrichting Eventmanagement: Music & Entertainment

Academiejaar 2013 – 2014

Abstract

In de laatste eeuw is er veel veranderd in de muziekwereld en dan vooral in de populaire muziekwereld. In deze 100 jaar tijd zijn er al meer dan 500 muziekstijlen ontstaan en dit door verschillende redenen, zoals ten eerste: de problematiek in het dagelijkse leven (punk rock, hip hop, blues...), ten tweede: bestaande muziekstijlen met elkaar te gaan fusioneren (nu metal, acid jazz, ska...) en ten derde: het gebruik van muziekinstrumenten en muzieksoftware. Deze laatste reden is dan ook waarover dit onderzoek gaat, de evolutie van de traditionele muziekinstrumenten en muzieksoftware doorheen de populaire muziekgeschiedenis. In de beginjaren van populaire muziek was dit allemaal nog te doen met traditionele en zelfgemaakte muziekinstrumenten, terwijl er vandaag de dag meer en meer gebruik wordt gemaakt van elektronische instrumenten en muzieksoftware. Natuurlijk zeg ik niet dat men alleen nog maar deze instrumenten gebruikt, nee, er wordt nu veel meer geëxperimenteerd en verschillende instrumenten met elkaar gefusioneerd. Kijk maar naar de hedendaagse muziekgroepen als Linkin Park, een nu metalband waar ze gebruikmaken van traditionele muziekinstrumenten en een dj-set, of Rudimental, een drum and bassband waar ze gebruikmaken van een stel blaasinstrumenten en een dj-set. Daarom wil ik aan de hand van een onderzoek, u als lezer een evolutie aangeven van het zowel globaal als nationaal gebruik van de muziekinstrumenten en muzieksoftware bij de verschillende muziekstijlen.

Er bestaan wel duizenden muziekstijlen die hier in dit literatuuronderzoek spijtig genoeg niet aan bod komen, dit omdat het teveel tijd en werk in beslag zou nemen, wat natuurlijk niet de bedoeling is. Toch werden de belangrijkste muziek- en hun substijlen qua inhoud specifiek in kaart gebracht. Met inhoud bedoel ik dan het ontstaan ervan, de pioniers die het domineerden en tenslotte, wat ook het belangrijkste was van dit onderzoek, de gebruikte muziekinstrumenten en muzieksoftware. Dankzij boeken over de muziekgeschiedenis, oude en nieuwe artikels over muziektrends en interviews met verschillende artiesten, kon ik een aanzienlijke evolutie naar het globaal gebruik van muziekinstrumenten en muzieksoftware bij verschillende muziekstijlen aangeven, die in het eerste hoofdstuk aangebracht werd. Het is dus zo dat we vandaag de dag volop in de digitale tijdperk leven waar het gebruik van elektronische muziekinstrumenten en muzieksoftware een grote noodzaak is. In elektronische muziek is het reeds onmogelijk om te spelen zonder deze noodzakelijkheden en dan ook niet de te vergeten muziekstijlen als rock, pop, avant-garde... Er worden steeds meer nieuwere elektronische muziekinstrumenten uitgevonden die gebruikt kunnen worden in deze populaire muziek. Toch blijven de traditionele muziekinstrumenten gewoon verder bestaan, maar wordt er nu meer en meer geëxperimenteerd en bijkomende muziekinstrumenten toegevoegd wat zorgt voor meer fusies en nieuwe muziekstijlen.

Om het gebruik daarvan op nationaal vlak te onderzoeken, werd er een enquête opgemaakt met essentiële vragen, die achteraf verzonden werd naar Belgische dj's, soloartiesten en muziekgroepen. Deze enquête bevat allerhande vragen; over het gebruik van muziekinstrumenten en muzieksoftware bij het maken van nummers als bij liveoptredens en waarom die dan gebruikt worden, hoelang de artiest(en) zoal actief is/zijn in de muziekwereld, welke muziekstijl(en) er gespeeld worden en zo meer. De verkregen resultaten op deze enquête werden in het tweede hoofdstuk specifiek besproken aan de hand van grafieken en conclusies. Om al een klein voorproefje te geven, is het zo dat we bij de soloartiesten meer te maken hebben met dj's wat betekent: meer elektronische muziek, meer elektronische muziekinstrumenten en meer muzieksoftware. Het andere gedeelte van de soloartiesten zijn dan singer-songwriters en eenmansbands wat betekent: meer folk, blues, country, pop, rock, kleinkunst..., meer traditionele muziekinstrumenten en minder muzieksoftware. Wat de muziekgroepen betreft, hebben we er van allerlei verschillende types. Bij dezen worden muziekstijlen als blues tot pop, avant-garde tot rock en elektronische muziek tot kleinkunst gespeeld en muziekinstrumenten, dus zowel de oudste traditionele muziekinstrumenten als de nieuwste elektronische muziekinstrumenten en muzieksoftware gebruikt.

Woord vooraf

Muziek is een deel van jouw leven, waar je ook naartoe gaat hoor je muziek. Of dit nu thuis is op de televisie, of op het werk op de radio, kleinschalige concerten of grote festivals, iedere dag wordt je ermee geconfronteerd.

Van kleins af aan krijg je al te maken met één of ander muziekstukje, zoals de baby's, die spelen met speelgoed waar er muziek uitkomt, gecomponeerd door één of ander componist, of de ouders die kinderliedjes zingen. Een baby vergeet dit niet zomaar. Kinderen, die naar de stedelijke muziekacademie gaan om te leren zingen of om een instrument te leren bespelen en als droom hebben later artiest of muzikleerkracht te worden. Tieners, die meer en meer gaan kijken naar hun favoriete band of dj in het Sportpaleis of gewoon op een fuif van de Chiro. Zelfs volwassenen en ouderen, die hun avond doorbrengen op het Schlagerfestival in de Ethias Arena, waar ze kunnen meezingen en ronddansen op de Belgische muziek van onder andere De Romeo's, Laura Lynn en Christoff.

Muziek beïnvloedt onze diepste gevoelens, zoals een nummer met een snelle tempo en hoge tonen ons vrolijk maakt en een nummer met een trage tempo en lage tonen ons verdrietig maakt, of een nummer met een snelle tempo en dissonante klanken ons angstig maakt. Het is ook hoe je het bekijkt, want voor sommige mensen is muziek als het ware een ontsnapping aan de realiteit, een nieuwe wereld, die voor hen open gaat, of een gevoel van emotie, die ze kunnen delen met andere liefhebbers van dezelfde muziek. Wat ik dus wil zeggen is, dat muziek een onmisbaar element is in ons leven.

"Music is a language that doesn't speak in particular words. It speaks in emotions, and if it's in the bones, it's in the bones."

(Keith Richards, gitarist bij The Rolling Stones)

"Without music to decorate it, time is just a bunch of boring production deadlines or dates by which bills must be paid."

(Frank Zappa, Amerikaanse musicus)

"Pop music often tells you everything is OK, while rock music tells you that it's not OK, but you can change it."

(Bono, zanger bij U2)

"Music expresses that which cannot be said and on which it is impossible to be silent."

(Victor Hugo, Franse schrijver)

"I love the relationship that anyone has with music ... because there's something in us that is beyond the reach of words, something that eludes and defies our best attempts to spit it out. ... It's the best part of us probably ..."

(Nick Hornby, Engelse schrijver)

Inhoudsopgave

Abstract.....	1
Woord vooraf.....	2
Inleiding.....	4
1. Hoofdstuk I: De populaire muziekgeschiedenis in een notendop.	5
1.1 Hoe het allemaal begon.	5
1.1.1 Blues	5
1.1.2 Country.....	6
1.1.3 Jazz.....	7
1.1.4 Rhythm and blues.....	8
1.2 Wat met de Jamaicaanse roots?	9
1.2.1 Ska.....	9
1.2.1.1 Ska	9
1.2.1.2 2 Tone	10
1.2.1.3 Ska punk.....	10
1.3 Let it rock, let it roll.	11
1.3.1 Rock.....	11
1.3.1.1 Rock 'n' roll.....	11
1.3.1.2 Instrumental rock.....	12
1.3.1.3 Surf.....	12
1.3.1.4 Psychedelic rock.....	13
1.4 Het begin van de 'Digital Age'.	14
1.4.1 Elektronische muziek	14
1.4.1.1 House.....	14
1.4.1.2 Techno	15
1.4.1.3 Trance.....	16
1.5 Conclusie over het globaal gebruik van muziekinstrumenten en muzieksoftware.	18
1.5.1 Globale conclusie	18
2. Hoofdstuk II: Wat met het gebruik van muziekinstrumenten en muzieksoftware op nationaal vlak?.....	19
2.1 Onderzoeksmethode.	19
2.2 Onderzoeksresultaten bij de soloartiesten.	20
2.3 Onderzoeksresultaten bij de muziekgroepen.	27
2.4 Conclusie over het nationaal gebruik van muziekinstrumenten en muzieksoftware.	36
2.4.1 Conclusie bij de soloartiesten	36
2.4.2 Conclusie bij de muziekgroepen.....	36
Literatuurlijst	38
Bijlagen.....	40

Inleiding

Hetgeen in mijn onderzoek werd besproken, handelde over de evolutie van de traditionele muziekgroepen door de jaren heen. Wat daarmee bedoeld wordt, is dat muziekgroepen van het vorig millennium vele veranderingen hebben ondergaan wegens nieuwe tijdperken en muziekstijlen. Als gevolg van deze veranderingen wordt de compositie van de muziekgroep veranderd wat betreft muziekinstrumenten en muzieksoftware. Daarom werden in mijn eindwerk eerst de muziekstijlen besproken, die de meeste veranderingen hebben ondergaan, dus van blues tot jazz, van rhythm and blues tot elektronische muziek en van country tot rock en zijn voornaamste substijlen. Om niet te vergeten en wat ook het hoofddoel was van dit onderzoek, werden alle muziekinstrumenten en muzieksoftware bestudeerd, die tijdens deze stijlen worden/werden gebruikt. Groepen met traditionele muziekinstrumenten, zoals de gitaar, de basgitaar en de drums zijn vandaag de dag te gewoontjes. Er wordt nu meer geëxperimenteerd met allerlei instrumenten. Vooraleer ik op deze kwesties een antwoord kon geven, moesten er zekere vragen vooraf gesteld worden. Wat gebruikten muziekgroepen vroeger specifiek van muziekinstrumenten en muzieksoftware, die ze nu niet meer gebruiken? Gebruik(t)en muziekgroepen dezelfde muziekinstrumenten en muzieksoftware in de studio als tijdens hun liveoptredens? Wat met het overvloedige gebruik van gecomputeriseerde muziek? Waarom sommige muziekgroepen gebruikmaken van de traditionele muziekinstrumenten en elektronische instrumenten (drumcomputers, synthesizers en samplers) tegelijkertijd?

Toelichting

In het **eerste hoofdstuk** werd er dus een literatuuronderzoek gedaan of nog beter gezegd, een stukje populaire muziekgeschiedenis gegeven, wat inhoudt, dat ik het ontstaan van de populaire muziekgeschiedenis en al zijn belangrijkste populaire muziekstijlen besprak, te beginnen met blues en eindigen met elektronische muziek. Per muziek- en substijl (meestal omdat deze de meeste veranderingen ondergaan qua inhoud, muziekinstrumenten en muzieksoftware) werd besproken over hoe en wanneer het ontstaan is, wie de pioniers waren en welke muziekinstrumenten en/of muzieksoftware er gebruikt werden. Tot slot werd er ook een algemene globale conclusie gevormd, over hoe de muziekinstrumenten en muzieksoftware van vroeger tegenover de dag van vandaag staan. Om dit literatuuronderzoek goed te laten verlopen, werd er eerst en vooral gezocht naar externe bronnen, wat voornamelijk oude en nieuwe artikels, en literatuur(boeken) waren, die spraken over de populaire muziekgeschiedenis. Ook werd er gezocht naar interviews van verschillende artiesten om meer te weten te komen over het gebruik van muziekinstrumenten en muzieksoftware bij de besproken muziekstijlen. Het is tenslotte de artiest zelf, die een muziekstijl creëert, dus hij of zij zal wel de beste bron zijn om te weten welke muziekinstrumenten en muzieksoftware er gebruikt worden.

Dit is nog niet alles, want niet alleen werd het gebruik van muziekinstrumenten en muzieksoftware globaal bestudeerd, maar ook nationaal. Met behulp van een enquête naar het gebruik van laatstgenoemden, die achteraf verzonden werd naar Belgische dj's, soloartiesten en muziekgroepen, heb ik flinke resultaten verkregen. Deze resultaten, als grafieken naar het gebruik van muziekinstrumenten en muzieksoftware bij welke muziekstijlen, conclusies van waarom (niet) deze muziekinstrumenten en muzieksoftware zowel bij het maken van nummers als bij liveoptredens gebruikt worden... werden in het **tweede hoofdstuk** besproken. Als laatste werd er net als in het eerste hoofdstuk, een algemene conclusie gevormd, maar dan op nationaal vlak en in twee delen: één voor de soloartiesten en één voor de muziekgroepen. Dit komt, omdat er tussen de twee groepen een degelijk verschil zit wat betreft het spelen van muziekstijlen en het gebruik van muziekinstrumenten en muzieksoftware.

1. Hoofdstuk I: De populaire muziekgeschiedenis in een notendop.

1.1 Hoe het allemaal begon.

1.1.1 Blues

Om het ontstaan van populaire muziek te vatten, zullen we eerst moeten teruggaan naar de 18de eeuw, de periode waarin de slavenhandel in Amerika volop toenam. Slaven vanuit verschillende continenten (met name Afrika) werden in grote

hoeveelheden verscheept om daar te moeten werken op de plantagevelden of aan de spoor(wegen). Deze werkzaamheden waren toenmaals erg pijnlijk en uitputtend, waarvoor men deze slaven inzette, desalniettemin werkten ze toch verder met behulp van de liedjes, oftewel de **work songs**, die ze zongen. Deze work songs hielpen vooral de productiviteit op te krikken en zorgden voor een band tussen elkaar. 's Zondags wanneer de slaven vrij waren, gingen ze samen naar Congo Square in New Orleans om even te ontsnappen aan de zware arbeid.

Ze gingen daar vooral ook naartoe om hun gevoelens/lijdens uit te drukken door middel van het zingen van hun **traditionele volksliederen** en **negrospirituels**, de voorganger van **gospel** (de benaming **blues** komt eigenlijk voort uit het idioom: *'feeling blue'* of zich slecht/depressief voelen, en zoals de slaven vroeger zich iedere dag zo voelden, kan men concluderen dat de benaming daarvan afkomstig is). Deze gezongen liedjes, werden dan begeleid door instrumenten, als banjo's, panfluiten, kalebassen, tamboerijnen, trommels enzovoorts.

In de daaropvolgende jaren, namelijk begin 1900, waren er wat contradicties over wie er als eerste het officiële blues lied heeft uitgebracht¹: *'I've Got the Blues, but I'm Too Blamed Mean to Cry'* van Chris Smith en James Brymn of *'I'm Alabama Bound'* van Robert Hoffman. Na jaren onderzoek werd: *'I'm Alabama Bound'* van Robert Hoffman gezien als het eerste blues lied, dat in 1909 werd uitgebracht. Antonio Maggio was dan de eerste musicus, die het eerste lied: *'I Got the Blues'*, uitbracht met het woord blues erin, gevolgd door *'Dallas Blues'* van Hart Wand en *'Memphis Blues'* van W.C. Handy. De instrumenten, die hoofdzakelijk werden gebruikt in deze liedjes, waren de trompet, de trombone en de kornet. Kort na de Eerste Wereldoorlog, rond 1920, begon de commercialisatie van de muziekindustrie, met name de platenlabels, die gespecialiseerd waren in blues (Paramount Records) en country (Victor Records) sterk te groeien vanwege de wijde radio-uitzendingen. Als gevolg van deze radio-uitzendingen, vormden zich nieuwe regionale substijlen, als **Memphis blues**, **Piedmont blues**, **Texas blues** en **Detroit blues**. Memphis blues was bijvoorbeeld een substijl, die gedeeltelijk afstamde van de **jug bands**, waar het gebruik van huisgemaakte instrumenten, als een kruik, een wasbord, een waskom-bas en lepels essentieel waren. De allereerste substijlen, die tot stand werden gekomen in deze periode, waren **country blues** met daarna de **Mississippi Delta blues**, waarvan Robert Johnson en Charley Patton de pioniers waren, en instrumenten, als de (slide²)gitaar, de sigaardoosgitaar, de basgitaar en de harmonica werden gebruikt. Vervolgens komen we aan in het rock 'n' roll tijdperk, waar het gebruik van de versterking, bij de gitaar, de basgitaar, de drums en de harmonica zijn hoogtepunt bereikte. Artiesten als Muddy Waters, B.B. King en John Lee Williamson waren specialisten in het bespelen van deze elektrisch versterkte instrumenten. Vandaag de dag wordt blues nog altijd aanzien als een even belangrijke muziekstijl als toen in de beginjaren, en zoals bij ieder andere stijl, komen en verdwijnen ze.

¹ Muir, P. C. (2010). *Long Lost Blues: Popular Blues in America, 1850-1920*. Champaign, IL: University of Illinois Press.

² De slide of de *'bottleneck'* is een accessoire, dat gebruikt wordt bij het spelen van een gitaar of basgitaar, maar in plaats van op de snaren te drukken, gebruik je deze slide of *'bottleneck'* om erover te glijden.

1.1.2 Country

Vooraleer **country** een goede naam kreeg begin jaren 20, reizen we eerst terug naar zijn roots in de 18de eeuw, toen emigranten vanuit verschillende continenten naar Noord-Amerika trokken om daar een nieuw leven te beginnen. Grotendeels van deze emigranten (Ierse en Schotse volkeren) namen hun muzikale tradities mee, en begonnen op de heuvels van hun nieuwe thuis, de Appalachen, **traditionele volksliederen** te zingen en instrumenten te bespelen. Deze instrumenten, die zij voornamelijk bespeelden waren de viool en de altviool. Voor hen waren dit de perfecte voorwerpen om mee te nemen uit hun vaderland, omdat ze bepaalde gevoelens teweegbrachten³: *“Early Scottish- and Irish-Americans enjoyed the fiddle because it could be played to sound sad and mournful or bright and bouncy – much like the bagpipes and harps of their native lands.”* Mettertijd, toen de slavenhandel volop aan de gang was in Zuid-Amerika, werden slaven met grote aantallen aangekocht en verkocht aan allerlei gebieden en staten om te arbeiden op plantagevelden. Gezien het feit, dat werken op deze plantagevelden moeizaam en zelfs onverdraaglijk was, zongen de slaven **work songs** om de productiviteit en de connectie tussen elkaar te verbeteren. Deze work songs, de latere **blues** geworden, hadden als de **Ierse en Schotse volksmuziek** (hierboven beschreven) ook een grote invloed op countrymuziek vanwege de ritmes en instrumenten (het gebruik van de banjo). Na deze gebeurtenissen vlogen de jaren voorbij, nieuwe emigranten kwamen al zingend en spelend op hun instrument aan en klauterden zich een weg doorheen Amerika.

Vervolgens komen we terug aan in 1922, waar country een goede naam kreeg in de muziekindustrie dankzij onder meer muziekproducent Ralph Peer. Toen hij meehielp met het produceren van het ‘eerste’ country lied ‘*Little Log Cabin in the Lane*’ van John Carson, zag hij er potentieel in en was ervan overtuigd, dat er een markt kon bestaan voor dit soort muziek. Al snel legde hij zich toe op het zoeken naar potentiële artiesten, wat leidde tot de ontdekking van Jimmie Rodgers en de Carter Family, de pioniers van de ‘eerste generatie’ countrymuziek. De instrumenten, die zij oorspronkelijk hanteerden, waren de gitaar, de banjo, de altviool en de zangstem, en bijgeval kwam er nog een autoharp en accordeon bij kijken. Enkele jaren later (in de ‘tweede generatie’), toen de Grote Depressie het land teisterde, kwam country nog populairder dankzij de radio. Als gevolg daarvan, doken constant nieuwe artiesten op vanuit andere staten en ontstonden er nieuwe muziekstijlen, als de **western swing**, **hillbilly boogie**, **bluegrass**... Het was namelijk ook zo, dat de elektrische gitaar in de ‘tweede generatie’ voor het eerst gebruikt werd bij countrymuziek en de drums eindelijk geaccepteerd werd onder de artiesten en concertzalen. Vroeger werd de drums namelijk geminacht onder vele artiesten, omdat het niet melodisch en puur genoeg klonk, en het was ook zo, dat het verboden werd in sommige concertzalen. In de ‘derde generatie’ waren Elvis Presley en Johnny Cash de pioniers. Johnny Cash brak in 1955 door met zijn liedjes: ‘*Folsom Prison Blues*’ en ‘*Cry Cry Cry*’. Hij beschouwde country als een muziekstijl waarin je iets deelt met elkaar⁴: *“It’s a brotherhood or sister sisterhood, you know. Brotherhood or sisterhood, country music is. And we share the music, and we share the songs and we share the feelings and emotions.”* Vanaf 1960 begon country langzaamaan meer mainstream te worden vanwege het popgebeuren. In een interview met Lynn Anderson, een bekende country popzangeres, werd naar haar mening gevraagd over de hedendaagse countrymuziek, waarop ze antwoordde⁵: *“It’s hard to call it country music, now there are some purists like Alan Jackson and George Strait and some of those guys that really keep it country, but country seems to have evolved into a mixture of country and pop. And a lot of the artists very much sound alike. I think with all of the new equipment, the harmonizers and so on that a lot of the artists are, hmm...a lot of them just sound alike.”* Zo zie je maar, dat de authenticiteit van country ook afzwakt met de jaren. Heden ten dage worden de meesten simpelweg beroemd via American Idol, net als Carrie Underwood, Josh Gracin, Kellie Pickler...

³ Gish, D. L. (2004). *Country Music*. Mankato, MN: Black Rabbit Books.

⁴ Cash, J. (2002, november 26). *Interview With Johnny Cash (persoonlijke communicatie)*. (L. King, Interviewer)

⁵ Anderson, L. (2013, juni 15). *Interview: Lynn Anderson (persoonlijke communicatie)*. (M. Carroll, Interviewer)

1.1.3 Jazz

Nadat de afschaffing van de slavenhandel in 1863 van kracht werd, werden de voormalige slaven als vrij benoemd en kregen ze de mogelijkheid om werk te zoeken, dat hen aanstond, al was dit vrij beperkt. De meesten gingen dan oftewel gaan werken als landbouwers oftewel als artiesten, en vooral muzikanten in theatershows (**minstrel shows** en **vaudevilles**) en **brassbands**. Van daaruit kwam **ragtime**, een muziekstijl, die afstamde van de **Afro-Amerikaanse volksmuziek** en de **cakewalk**, een Afro-Amerikaanse dansstijl, die toenmalig gedanst werd door slaven. Indertijd werden meerdere feesten gegeven door hun meesters, de mensen, die hen aankochten om ervoor te werken, waar zij dansten op blanke volksmuziek. De slaven dreven de spot met hun meesters door hen op een overdreven manier achter te doen, wat voor hun meesters en andere uitgenodigden amusant bleek te zijn. Deze dans werd later toen overgenomen in minstrel shows en **musicals**. Zoals de naam voor zichzelf spreekt, was ragtime een muziekstijl, waar gesyncopeerde melodieën en polyritmische belangrijke elementen waren. Het kwam voor het eerst bekend, toen Ernest Hogan, gekend als één van de stichters ervan, zijn muziekstuk: *'All Coons Look Alike to Me'* in 1896 uitbracht naar het groot publiek. Drie jaar nadien heeft Scott Joplin, ook gekend als één van de stichters van ragtime, zijn muziekstuk *'Maple Leaf Rag'* uitgebracht, wat als bij Ernest, leidde tot een groot succes. Dit was de eerste muziekstijl, die een grote invloed had op **jazz**. De tweede, die daar een grote invloed op had, was **blues** (wordt in het eerste hoofdstuk besproken), en dit vanwege zijn melodie, het gebruik van het 12-matenschema, en thematiek, problemen in het dagelijkse leven, maar terwijl men bij blues deze problemen vertelden door middel van het zingen, werden bij jazz deze verteld door middel van het spelen op instrumenten. Om deze problemen goed te kunnen verhalen met instrumenten, was daar creativiteit en improvisatie voor nodig, wat ons nu brengt bij de derde muziekstijl, **work songs**, die eveneens een grote invloed had op jazz. Vroeger werden in vele van deze work songs gebruik gemaakt van een **call-and-response**, waarbij een slaaf een strofe voorzong en de rest van de slaven antwoordden met een refrein, dit om de productiviteit op de plantages te verbeteren en een band te creëren tussen elkaar, maar omdat die vroeger noch de opleiding, noch de middelen hadden om hun muziekstukken op papier te zetten, moesten ze natuurlijk wel improviseren. In jazz was het zo, dat er een solist was, die een bepaald stuk speelde en de rest van de artiesten daarop moesten antwoorden door middel van hun instrumenten, dit allemaal door improvisatie. De vierde en laatste muziekstijl, die een invloed had op jazz, was **marsmuziek**. Brassbands bestonden meestal uit zwarte mensen, die met het gebruik van instrumenten, als de sousafoon, de tuba, de trompet, de trombone, de klarinet, de saxofoon, de contrabas en de drums deze muziek speelden. Uiteindelijk werd deze smeltkroes van verschillende New Orleans(e) muziekstijlen gevormd tot een nieuwe muziekstijl, genaamd jazz.

Volgens vele historici werd Buddy Bolden gezien als de eerste jazzmuzikant, gevolgd door Joe *'King'* Oliver en Jelly Roll Morton. Later die tijd werd Louis Armstrong, de man met de vele talenten ontdekt. Hij was en is nu nog altijd gezien als de grootste jazzmuzikant aller tijden, niet alleen omdat hij een getalenteerde scatter en zanger was, maar ook omdat hij meerdere instrumenten kon bespelen, als onder andere de trompet en de kornet. Dankzij hen werd New Orleans al gauw een creatieve muziekstad, waar lokale jazzbandjes in iedere kroeg en bordeel begonnen te spelen. Over de jaren heen heeft jazz zich uitgemond in meerdere steden en substijlen, zoals toen bij **country**, de radio op brede schaal begon uit te zenden. Muzikanten van over heel Amerika, zoals Benny Goodman en Duke Ellington lieten zich daardoor kennen. Dit was eveneens het begin van **swing** en de **big bands**, waarbij de compositie van de band groter werd, waar meerdere koperblazers, de contrabas, de gitaar, de piano, de drums en soms ook strijkinstrumenten en houtblazers werden benut. Ondanks zijn vele gloriejaren, kwam swing en de big bands in een diep dal terecht wegens de Tweede Wereldoorlog. De artiesten konden zich geen zo'n grote compositie meer veroorloven, dus werd deze terug kleiner zoals in de beginjaren, wat wel een bepaald voordeel leverde. Zo konden ze hun creativiteit gemakkelijker de vrije lopen laten gaan en meer experimenteel te werk gaan, wat ze toen ook deden. Muziekstijlen, als **bebop**, **free jazz**, **avant-garde jazz**... werden toen bedacht en kennen vandaag de dag nog steeds een grote populariteit.

1.1.4 Rhythm and blues

Tussen 1910 – 1930 geschiedde de eerste ‘*Great Migration*’, wat inhield, dat anderhalf miljoen Afro-Amerikanen van de Zuidelijke Verenigde Staten (New Orleans) naar de Noordelijke Verenigde Staten, naar de industriële gebieden, als Chicago, Detroit, New York migreerden om daar een beter leven te krijgen. Uiteraard kregen ze dit beter leven vanwege de goede werkomstandigheden en educatie, maar het was wel zo, dat er veel discriminatie plaatsvond. Er werd namelijk in bijna alle steden een zogenaamde muur gebouwd om het blanke en zwarte ras te scheiden⁶ (in hierop volgende muziekstijlen, als **Chicago house** en **Detroit techno** wordt daar nog eens over gesproken). Ondanks dit allemaal, lieten deze zwarte Amerikanen hun moed en vooral hun muzikale talenten niet vallen, nee, men maakte daar vooral gebruik van in hun nieuwe thuis. Hun muzikale tradities, die ze namelijk meenamen vanuit New Orleans leidden daar tot de ontwikkeling van nieuwe muziekstijlen, als **urban blues** en **jump blues** (deze muziekstijl werd bedacht tijdens de tweede ‘*Great Migration*’, dat geschiedde tussen 1941 – 1970), wat nadien ook het ontstaan vormde van **rhythm and blues**. Deze was eigenlijk zoals ieder andere stijl, een opvolger van **blues**, maar met in het bijzonder jump blues, een muziekstijl, die afstamde van **swing** en de **big bands**. Zoals in het hoofdstuk **jazz** al werd besproken, werd swing gespeeld door een grote muzikale ensemble, een big band genaamd, maar vanwege de Tweede Wereldoorlog, die later uitbrak, kende deze een grote achteruitgang. Veel van die big bandmuzikanten moesten gaan meevchten, en het was eveneens zo, dat ze zich de dure kosten om deze grote ensembles mee te nemen op tour niet altijd konden permitteren vanwege deze oorlogscrisis. Daarom heeft Louis Jordan, een bekende zanger en altsaxofonist, samen met zijn muziekgroep, de Tympany Five, bestaande uit een tenorsaxofonist, een trompettist, een bassist, een pianist en een drummer jump blues bedacht, een muziekstijl waar de compositie van de band stukken kleiner was en het tempo sneller en levendiger werd dan bij swing. Deze verspreidde zich later dankzij de wijde radio-uitzendingen, al snel door Amerika, met de nummers ‘*Caldonia*’, ‘*Is You Is*’ en ‘*Stone Cold Dead In The Market*’ van Louis Jordan en de Tympany Five. Andere stijlen, die een bijdrage leverden aan rhythm and blues, waren jazz en **gospel**. Deze mengeling van zwarte ‘*ras(muziek)*’, (zo werd rhythm and blues vroeger genoemd, omdat alle muziekstijlen bedacht- en populaire hits geproduceerd werden door zwarte muzikanten, maar het werd nadien in 1948 veranderd door Jerry Wexler, omdat het als offensief werd beschouwd) vormde zich uiteindelijk in rhythm and blues.

Enkele jaren later, toen **rock ‘n’ roll**, de zogeheten blanke versie van rhythm and blues, volop de muziekindustrie als de wereld domineerde, speelden artiesten, als Fats Domino, Ray Charles en Little Richard, alsook het gebruik van elektrisch versterkte instrumenten een significante rol in rhythm and blues. Het was ook rond deze periode waar deze zich liet kennen tot de buitenwereld, met name Jamaica (lees meer over dit in het hoofdstuk **ska**) en Engeland. Vanaf 1960 kreeg gospel, een Afro-Amerikaanse gezongen (die later begeleid werd door instrumenten, als de piano, de orgel, de gitaar of de tamboerijn) muziekstijl, die afstamde van de **Afrikaanse muziek** en de **christelijke kerkmuziek**, opnieuw een belangrijke rol in rhythm and blues, wat ook leidde tot het ontstaan van **soul**. Gospel werd vroeger, zoals de **work songs**, door vele slaven gezongen om de moed en hoop te hebben om goed te kunnen werken op de plantagevelden en ooit te kunnen verlost raken van de slavernij, alsook om een goede communicatie te hebben tussen elkaar onderling. Met de jaren werd gospel, zoals destijds tijdens de slavernij, nog altijd gezongen over emoties, de dagelijkse problematiek en het evangelie. Deze had eveneens een belangrijke invloed op andere muziekstijlen, als rhythm and blues, **hip hop**, **Christian rock** en uiteraard soul. Soul was vooral gekend voor zijn leuke melodieën en aanstekelijke dansritmes, en mettertijd ook voor zijn betekenisvolle teksten. Met de volgende jaren, rond 1970, werd rhythm and blues meer mainstream vanwege zijn fusie met **pop**. Stijlen als **disco** en **contemporary R&B** zijn daar een goed voorbeeld van.

⁶ Baird-Remba, R., & Lubin, G. (2013, april 25). *Most Segregated Cities Census Maps*. Opgehaald van Business Insider: <http://www.businessinsider.com/most-segregated-cities-census-maps-2013-4?op=1>

1.2 Wat met de Jamaicaanse roots?

1.2.1 Ska

Ska werd in drie periodes ingedeeld, die in volgende drie hoofdstukken besproken zullen worden.

1.2.1.1 Ska

Ska was ontstaan in de late jaren 50 in Kingston, Jamaica door een mengeling van verscheidene muziekstijlen. Het was zo, dat men in Jamaica oorspronkelijk **traditionele mento en calypso** speelden, maar toen de Tweede Wereldoorlog afgelopen werd, reisden de Jamaicanen (één daarvan was de bekende entrepreneur en bezitter van de sound system⁷, Coxson Dodd) naar Amerika en ontdekten ze daar de dansbare **rhythm and blues** en **jazz** ritmes. Dankzij de sound systems van Coxson Dodd en de Jamaicaanse radiozenders konden men in Jamaica luisteren naar deze Amerikaanse muziekstijlen wegens de hoog aangedreven zendstations in New Orleans en Miami. Als gevolg daarvan, begonnen de lokale Jamaicaanse bandjes te experimenteren, en mengden ze hun traditionele mento en calypso met de Amerikaanse rhythm and blues en jazz (vandaar de talrijke gebruikmaking van koperblazers). Alpha Boys School is eveneens één van de redenen, dat ska ontstaan was. De Alpha Boys School⁸ is een katholieke school, waar weeskinderen terecht kunnen om allerlei vaardigheden aan te leren, zoals lees, schrijf, computer- en muziekvaardigheden. Eén van de pioniers van ska, The Skatalites genaamd, had zich daar ontwikkelt tot een bekende ska band. De compositie van deze band bestond uit de elektrische gitaar, de contrabas, de piano, de drums en meerdere koperblazers, zoals de (alt)- en (tenor)saxofoon, de trombone en de trompet. Naast The Skatalites⁹, waren er nog tal van pioniers, die ska wisten te domineren, zoals Desmond Dekker, Prince Buster... Over de herkomst van de naam ska valt nog te bezien. Er bestaan meerdere theorieën over hoe die specifiek tot stand werd gekomen:

- ❖ De eerste theorie verklaart, dat ska komt van het geluid van de gitaar;
- ❖ De tweede theorie verklaart, dat ska komt van het scatten, gepionierd door Louis Armstrong;
- ❖ De derde theorie verklaart, dat ska komt van het skavoovie, gebruikt door Cluet Johnson;
- ❖ De vierde theorie verklaart, dat ska komt van een persoon, genaamd Scatter.

⁷ De opgeklede sound systems die we tegenwoordig op grote feesten zien staan, zijn niet meer te vergelijken met degenen van toenmaals in Jamaica. Nee, vooraleer deze sound systems bestonden uit moderne hardware, zoals mengpanelen, versterkers, drumcomputers, rookmachines, synthesizers... en een talrijk personeel, zoals ingenieurs, operatoren, helpers, Master of Ceremonies..., moesten de dj's in Jamaica het maar doen met één of twee draaitafels, twee luidsprekers, een ingenieur en een Master of Ceremony, wat zij totaal niet erg vonden. Zolang er maar muziek uit die sound systems kwamen en het publiek tevreden was.

⁸ <http://www.alphaboysschool.org/>

⁹ Augustyn, H. (2010). *Ska: An Oral History*. Jefferson, NC: McFarland & Company.

1.2.1.2 2 Tone

Het tweede stadium was **2 Tone**, die midden jaren 60 ontwikkeld werd in Coventry, Engeland door geïmmigreerde muzikanten wiens naam, noch achtergrond bekend is. Wat wel duidelijk blijkt te zijn is, dat het een samenvoeging is van **Jamaicaanse ska** en **Engelse punk rock**. Eind jaren 70 werd de naam en significantie officieel bedacht door keyboardspeler Jerry Dammers van de muziekgroep The Specials, en heeft daarbij ook nog de recordlabel 2 Tone Records opgericht voor alle 2 Tone muzikanten. De bedoeling van 2 Tone, komt voort uit de twee verschillende culturen in Engeland: de witte punkers en de zwarte brutale jongeren (of rude boys¹⁰) van Jamaicaanse afkomst, die het samen opnamen tegen het economisch beleid van de overheid en het racisme. The Specials en andere muzikanten, zoals Madness en The Selecter, (die een contract hadden bij 2 Tone Records) maakten muziek, die door iedereen kon en mocht beluisterd worden of zoals Jerry Dammers het zag¹¹: *“We were playing a music that combined black and white influences, that was united.”* Een liedje, dat dit verduidelijkt: *‘Doesn’t Make it Alright’* van The Specials. Als je de logo van de recordlabel nog eens bezielt, zie je de kleuren wit en zwart, die de rasseneenheid symboliseren of nog beter uitgelegd¹²: *“The logo and design were symbols of racial unity, and they captured perfectly the multi-racial mix of the musicians on stage and the fans dancing together in the crowd.”* Verder werd er bij 2 Tone veel gebruik gemaakt van koperblazers, als de trombone, de trompet, de hoorn, de flügelhorn en de (alt)saxofoon. Daarenboven werden traditionele instrumenten, als de elektrische gitaar, de basgitaar, de keyboard en de drums niet uitgesloten.

1.2.1.3 Ska punk

Het derde en laatste stadium was **ska punk**, de opvolger van **2 Tone**, die in de vroege jaren 80 ontstaan was. De twee hebben veel met elkaar gemeen, zoals het doel (het herenigen van de blanke en zwarte mensen) en de **Engelse punk rock-** en **Jamaicaanse ska** roots. Toch zijn er wel degelijk verschillen: ten eerste werd ska punk ontwikkeld in de Verenigde Staten en niet in Engeland en ten tweede wordt het tempo wat opgedreven en wordt er meer gebruik gemaakt van die ruwe punkstemmen. De pioniers van deze stijl waren Fishbone met daaropvolgend The Toasters. In een interview vertelde de groep Fishbone hoe ze op het idee van ska punk kwamen, waarop ze antwoordden¹³: *“We stumbled upon it organically by taking reggae music and speeding it up, like punk rock reggae. We thought we invented something, but our original trumpet player knew a lot better, and he actually brought us the English Beat a couple days after I thought we actually invented a new form of music: reggae with punk rock energy.”* In de beginjaren werden koperblazers, als de trombone, de trompet, de hoorn en de (alt) en of (tenor)saxofoon toen nog ten volle benut, maar later toen ska punk meer mainstream werd, kwamen de traditionele muziekinstrumenten, als de elektrische gitaar, de basgitaar, de keyboard en de drums meer aan te pas. Bekende mainstream ska punk artiesten, zijn The Mighty Mighty Bosstones, Rancid en No Doubt. En zeggen dat No Doubt vroeger ook nog ten volle gebruikmaakte van koperblazers, maar na hun 3de studioalbum was dit door een onbekende oorzaak opeens afgelopen.

¹⁰ De betekenis van deze term komt voort uit de periode waar Jamaica geconfronteerd werd met de economische crisis en de sociale klassenverschillen. Mensen, en vooral jongeren vielen daardoor zonder werk en leefden in armoede. Om zich geld te kunnen veroorloven, kwamen ze terecht in de jeugdcriminaliteit, daarvoor de term *‘rude boys’*. Ondanks hun geldproblemen waren ze toch stijlvol gekleed, net zoals op de afbeelding hierboven.

¹¹ Rutledge-Borger, M. E. (2012, december 4). *Spotlight Exhibit: 2-Tone Records [Blog post]*. Opgehaald van The Rock and Roll Hall of Fame and Museum: http://rockhall.com/blog/post/9174_spotlight-exhibit-preview-2-tone-records-rock-hall/

¹² Marshall, G. (1993). *The Two Tone Story*. London, England: S.T. Publishing.

¹³ Fisher, J. N. (2012, juni 7). *Fishbone Bassist Norwood on Being South L.A.'s Only Funk-Punk-Ska Band (persoonlijke communicatie)*. (D. Tewksbury, Interviewer)

1.3 Let it rock, let it roll.

1.3.1 Rock

1.3.1.1 Rock 'n' roll

Zoals besproken in het hoofdstuk **rhythm and blues**, was **rock 'n' roll** ontstaan uit rhythm and blues, maar om eerlijk te zijn ging het nog veel verder dan dit. Het was eigenlijk ontstaan vanuit drie voorafgaande muziekstijlen, met name de **traditionele popmuziek van Tin Pan Alley** (Aangezien de grammofoon, de radio en de televisie nog niet werden uitgevonden, moesten de artiesten op de één of andere manier hun muziek, anders dan de hele tijd live op te treden, uitbrengen naar het publiek en daarvan natuurlijk ook winst uithalen. Daarom bestond Tin Pan Alley, een soort van organisatie/gebouw, dat opgericht werd in de late 19de eeuw en als doel had, deze artiesten hun muziek te promoten. Muziekuitgevers, die daar werkten, brachten via partituren of '*sheet music*' en later via '*song pluggers*' (Dit zijn pianisten en zangers, die door muziekuitgevers ingehuurd werden om de muziek van de artiest te promoten in bars, theaterzalen, bordelen... Zij zongen en/of speelden als het ware deze muziek via partituren, zodat het publiek vlugger die partituren zouden kopen.) deze muziek uit naar het publiek. Vanzelfsprekend kregen zowel artiesten als de muziekuitgevers van Tin Pan Alley mettertijd veel succes, omdat **één**: dankzij hen anders geen deftige muziek zou zijn om naar te luisteren, **twee**: de meeste gezinnen zich instrumenten en voornamelijk piano's konden permitteren en daarom veel van hun partituren aankochten en gebruikten om te spelen en **drie**: er veel meer vraag was naar nieuwe soorten populaire muziek op partituren, die gebruikt konden worden bij verschillende theatervormen, als **Broadway**, **musicals** en **vaudeville**. Later, tussen 1930 – 1940, de periode waar de radio intussen al werd uitgevonden en **swing (big bands)** helemaal in was, kende Tin Pan Alley een lichte verval, dit omdat de leider en de leden van die big bands hun partituren zelf schreven en naar het publiek uitbrachten, en daarmee veel succes kregen dankzij de wijde radio-uitzendingen. Desalniettemin verbeterde dit lichte verval na 1940, toen de zangers of **crooners** (Crooning was een zachte, warme en lichte zangstijl, die bedacht werd, toen zangers of crooners met een hoge zangstem dicht van de microfoon begonnen te zingen. Vandaar de benaming crooning, wat zacht gezang betekent in het Nederlands.) meer bekendheid begonnen te krijgen (Crooners zongen samen voor 1930 al mee met big bands, maar kregen na 1940 meer bekendheid dan de bandleider van die big bands. Ze hebben hen als het ware vervangen.) en omdat zij, in tegenstelling tot de leider en leden van die big bands, wel afhankelijk waren van Tin Pan Alley voor hun muziek. Zo komen we aan op het einde van het verhaal over hoe, dat de traditionele popmuziek van Tin Pan Alley was ontstaan.), de plattelandse **countrymuziek** en dan pas de melodieuze rhythm and blues (Zoals in meeste hoofdstukken al besproken werd, was er in alles een afscheiding tussen de blanken en de zwarten, zoals de levensstijl, de werkomstandigheden en de muziek, zoals je bij de blanken de commerciële en brave muziek, als jazz, country en swing had, en bij de zwarten de ruwe en stoute muziek, als rhythm and blues had. Ondanks het feit dat de blanken (vooral tieners) niet konden en mochten luisteren naar zwarte muziek (wegens de te strenge en gevaarlijke afscheiding tussen blank en zwart), veranderde dit snel, toen de transistorradio, een goedkope en draagbare radio werd uitgevonden. Daardoor konden blanke tieners meer luisteren naar de verschillende radiozenders, waaronder de zwarte radiozenders. Als gevolg daarvan begonnen meer en meer tieners te luisteren naar zwarte muziek, en ongeacht de strenge afscheiding, begonnen ze ook meer platen van deze zwarte muziek over de '*muur*' te kopen, wat eigenlijk resulteerde tot een massale verkoop en winst. Blanke radiozenders konden dit kans niet laten liggen, dus begonnen ze ook meer zwarte muziek te draaien, wat leidde tot het ontstaan van rock 'n' roll (zie Alan Freed). Het was ook vanwege de zwarte muziek (rhythm and blues), dat instrumenten, als de piano en saxofoon in de beginjaren van rock 'n' roll vaak gebruikt werden (zie Little Richard), maar deze werden nadien weggehaald, waardoor alleen nog maar de slaggitaar, de sologitaar, de basgitaar en de drums overbleven.) Ondanks zijn vijfjarig succes dankzij de pioniers Elvis Presley, Chuck Berry, Buddy Holly, Bill Haley, Jerry Lee Lewis... kwam rock 'n' roll spijtig genoeg tot zijn einde in 1959.

1.3.1.2 Instrumental rock

Instrumental rock was één van de eerste stijlen uit het **rock 'n' roll** tijdperk, waar de artiesten zelden of meestal niet zongen. Net als bij **jazz**, waren de instrumenten de belangrijkste elementen, zoals de sologitaar, de slaggitaar, de basgitaar en de drums. De baanbrekers van deze instrumentale combinatie waren The Fireballs, gevolgd door The Shadows en The Ventures. Het spelen van langdurige en gelijklopende gitaar, bas- en drumsolo's waren hun hoofddoel. Vervolgens had je artiesten, als The Tornados, die zowaar gebruikmaakten van een orgel (gespeeld op een keyboard) en The Champs, die gebruikmaakten van een saxofoon. Dit is een lied van hen, dat jullie ongetwijfeld bekend in de oren zullen klinken: *'Tequila'*. Gedurende de aanstaande jaren werd instrumental rock vervangen door **surfrock** (deze stijl wordt specifiek besproken in het volgende hoofdstuk). Ten gevolge van deze vervanging, waren er minder en minder, zowel **pop-** als **rockartiesten**, die later gitaar, bas- en drumsolo's speelden in hun liedjes, en net zoals Don Wilson van The Ventures in een interview vertelde¹⁴: *"I've seen all through the years that there aren't very many instrumentals on the charts, especially combo, rock 'n' roll instrumentals. I can count 'em on one hand probably."*

1.3.1.3 Surf

Een verwarmende muziekstijl, die ontstaan was aan de zonnige stranden van Zuid-Californië was **surf**. Die kon je opsplitsen in twee differente stijlen: **surfrock**, de eigenlijke opvolger van **instrumental rock**, waar het gebruik van instrumenten de essentie was en **surfpop**, waar het gebruik van zangstemmen de essentie was. Degene, die surfrock tot zijn ontstaan heeft gebracht was Dick Dale. Samen met zijn groep Dick Dale and the Del-Tones, speelden zij instrumental rock, zoals hun voorgangers The Ventures, Link Wray, Duane Eddy..., maar dan begeleid met zang. Alleen was Dick niet blij met zijn zangstem, omdat het te vlak en eentonig was. Om dit te verhelpen maakte hij gebruik van een galmapparaat, dat ingebouwd werd in een hammondorgel om daarna in zijn versterking te bouwen. Toen hij zijn microfoon en elektrische gitaar erin plugde, en begon te zingen en/of met zijn gitaar begon te spelen, creëerde dit een vibrato en kon hij eveneens zijn noten beter aanhouden. Dit was eigenlijk hoe de surf sound tot stand werd gekomen. Wat andere instrumenten dan de gitaar (slaggitaar en sologitaar) betreft, werd veel gebruik gemaakt van de basgitaar, de drums, de saxofoon en soms de keyboard. Bij surfpop waren The Beach Boys, The Rivieras en Ronnie & The Daytonas de trendsetters. Zoals bij surfrock, werd er bij surfpop ook gebruik gemaakt van een slaggitaar, een sologitaar, een basgitaar en een drums. Na het opdoen van levenservaring, gingen The Beach Boys een heel andere kant op met hun muziek. Ze wilden aantonen, dat de realiteit meer was dan alleen maar surfen en strandfeesten... Na hun 10de studioalbum, hebben ze daarom beslist om meer te experimenteren (**psychedelic rock**) met hun songteksten en allerlei instrumenten. Bij het realiseren van hun studioalbum: *'Pet Sounds'* werd er gebruik gemaakt van een hele range van instrumenten, zoals strijk, blaas- en slaginstrumenten, (die bespeeld werden door andere muzikanten). In *'Good Vibrations'*, één van de bekendere liedjes van deze album, en *'Wild Honey'* en *'I Just Wasn't Made for These Times'* werd er gespeeld op een zelden gebruikte instrument, namelijk een elektrotheremin. We vragen ons dan vaak af, met dat er zoveel additionele muzikanten zijn bij het realiseren van dit album, ze ook effectief deelnemen tijdens hun liveoptredens? Als dit niet zo is, waarom dan niet? Gedurende een interview vertelde Dennis Wilson, de drummer van The Beach Boys¹⁵: *"No. We don't have the horns, the cellos and other instruments, but it comes off like the record because we're emphasising the rhythm, drums, bass and organ."* Later, toen de Britse Invasie uitbrak in 1965, hoorde je niks meer van surf. Jaren gingen verder, tot op het moment toen de bekende film *'Pulp Fiction'* van Quentin Tarantino in 1994 voor het eerst op doeken verscheen, was surf ineens weer populair aan de stranden van Californië. Het themalied dat in de film werd gebruikt, genaamd *'Misirlou'*, werd namelijk gespeeld door surfpionier, Dick Dale.

¹⁴ Wilson, D. (z.d.). *Interview With The Ventures (persoonlijke communicatie)*. (G. James, Interviewer)

¹⁵ Priore, D. (1995). *Look! Listen! Vibrate! Smile!* San Francisco, CA: Last Gasp.

1.3.1.4 Psychedelic rock

Zoals de naam het al zegt, heeft **psychedelic rock** te maken met de psychedelische cultuur (kunst en muziek). Dit wil zeggen, dat bij het maken van psychedelische kunst (zie foto) en muziek (zoals psychedelic rock, **Goa trance**, **psychedelic trance**) gebruik wordt gemaakt van drugs, of nog specifiek, psychedelische drugs, zoals LSD, silocybe (paddenstoelen), ecstasy, mescaline (cactussen)... om bewustzijnsveranderende ervaringen, perceptieveranderingen, hallucinaties, synesthesie... op te wekken, en daardoor creatiever en meer experimenteel te werken.

Psychedelic rockartiesten werden vanwege de inname van deze drugs dus creatiever en gingen eveneens meer experimenteren met hun muziek. Dit houdt in, dat ze veel gebruikmaakten van verschillende instrumenten, met name elektronische instrumenten, als de mellotron (The Moody Blues, The Beatles...), de elektrotheremin (The Beach Boys) en de Moog synthesizer (The Monkees, The Doors...), en uitheemse instrumenten, met name Indische instrumenten, als de sitar en de tabla, en ook ongebruikelijke studio-effecten, als extreme galmen, loops (Dit is een korte muziekstuk/geluidsfragment, dat meerdere malen herhaald wordt in een nummer.

Vroeger werden deze loops gecreëerd met een reel-to-reel tape recorder, vandaag de dag worden deze gemaakt met een sampler.) en backmasking (Dit is een techniek, waarbij artiesten een geluidsfragment of boodschap achterwaarts op een nummer laten opnemen. Een goed voorbeeld is het studioalbum: *'Revolver'* van The Beatles.), en instrumentale effecten, als distortion (Dit is een geluidseffect, dat gecreëerd wordt als men de versterking van zowel de voor- als de eindversterker van een (bas)gitaar hoger zet, of gebruikmaakt van een effectpedaal (daarmee kun je zowel een distortion als een wah-wah effect mee bekomen). Dit geeft als resultaat een scherpe en scheurende (bas)gitaarklank.) en audiofeedback (Dit is een soort van *'hinderlijk'* effect, dat ontstaat als men muziekinstrumenten (gitaren) of microfoons in verbinding laten staan met een versterker of luidspreker onder een te hoge geluidsdruk.) om hun muziek te maken. Last but not least, gingen ze ook meer experimenteren en creatiever te werk met hun songteksten (Sommige teksten gaan bijvoorbeeld over het gebruik van drugs en hallucinaties, en sommigen gaan over alles en niets, surrealistische dingen, droombeelden...) en album covers. Al snel werd psychedelic rock een populaire muziekstijl dankzij Woodstock, het meest bekende festival van de wereld en Summer of Love, een zomer waar allerlei manifestaties, als muziekfestivals, toespraken, theaterstukken... georganiseerd werden door mensen, vooral hippies, en als doel hadden, zich te verzetten tegen de gevestigde orde en in een vredig oord te leven, waar mensen alleen maar vrije seks, drugs en individualisme konden hebben, maar zoals de uitdrukking luidt: aan elk sprookje komt een einde. Rond het einde van 1970 kwam psychedelic rock in een diep dal terecht (voornamelijk door de Summer of Love), dit omdat één: LSD illegaal werd in de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk, twee: veel van de artiesten alcohol- en drugsverslaafd waren, en als gevolg daarvan overleden (Jimi Hendrix, Janis Joplin, Jim Morrison) en drie: de dood van Sharon Tate, Leno- en Rosemary LaBianca, de slachtoffers van Charles Manson en *'The Family'*. Zij zagen (zo interpreteerde Charles Manson dit en overtuigde zijn volgers: *'The Family'* om hem mee te volgen) het 9de studioalbum: *'The Beatles'* van The Beatles, dit omdat de songteksten, die gebruikt werden in de nummers van deze, en het boek: de *'Openbaring van Johannes'* als inspiratie, omdat ze allebei *'refereerden'* naar een immense rassenoorlog die binnenkort zou plaatsvinden, waarbij het zwarte volk zou winnen en domineren. Daarom begon Charles samen met zijn volgers al reeds deze *'oorlog'* te starten door eerst alle belangrijke blanke mensen uit de weg te ruimen. Alleen waren Sharon Tate, Leno- en Rosemary LaBianca niet bedoeld om te sterven (het gehele verhaal kan niet verder uitgelegd worden, dus stel ik voor om eens het boek: *'Helter Skelter'* te lezen). Vanwege deze gebeurtenissen, gingen vele artiesten weg van de psychedelische cultuur om onder andere terug te keren naar de basis van **rock** of om meer gesofisticeerde muziek te maken zonder drugs (**progressive rock**). Ondanks het verval van psychedelic rock, bleef de psychedelische muziekcultuur toch verder bestaan onder andere muziekstijlen, als **psychedelic pop**, **neo-psychedelia**, Goa trance en zo meer.

1.4 Het begin van de ‘Digital Age’.

1.4.1 Elektronische muziek

1.4.1.1 House

Hoe **house** tot zijn wording werd gekomen is nogal een gecompliceerde zaak, want het kwam eigenlijk vanuit twee wegen: degene waar Ron Hardy toenmaals draaide in de Den One en degene waar Frankie Knuckles toenmaals draaide in The Warehouse, of degene waar Ron Hardy de fundering van house heeft gelegd en degene waar Frankie Knuckles het huis (of house) erop heeft gebouwd. Dit is het daadwerkelijke verhaal achter het ontstaan van **Chicago house**.

Het begon allemaal toen Ron Hardy in 1974, als dj nachtelijks kwam draaien in de nachtclub Den One in Chicago. Hij was gekend als een innovatieve, energieke en wilde man, dit gedeeltelijk omdat hij drugsverslaafd was, maar vooral omdat hij met twee draaitafels, een mengpaneel en een reel-to-reel bandrecorder allerlei nummers van **soul, disco, funk- en electronic rock** artiesten bewerkte en door elkaar mixte, wat leidde tot de wortels van house. Aan de oostelijke kant van Chicago had je New York, waar Frankie Knuckles samen met zijn jeugdvriend Larry Levan al reeds draaiden in The Continental Baths. Net als Ron, mixten zij nummers van verschillende **klassieke tot jazz** en van **rhythm and blues** tot disco artiesten door elkaar, maar zij bewerkten hun nummers niet, wat Ron toenmaals wel al deed. Na vijf jaar te hebben gedraaid in The Continental Baths, dit omdat het bedrijf in 1976 failliet ging, kreeg Frankie de opportuniteit om als vaste dj te komen draaien in The Warehouse in Chicago. The Warehouse was een nachtclub waar veel zwarte homoseksuelen kwamen dansen op Frankie’s geïmporteerde muziek (dit waren nummers van onder andere Philadelphia International Records, die Frankie al reeds draaide in New York, maar nog nooit gespeeld werden in Chicago, laat staan op de radio werden geïntroduceerd of in de platenwinkels lagen) uit Philadelphia en New York. Deze kwam zo populair in de underground scene, dat het zijn stempel naliet bij de toenmalige pionier Jesse Saunders. Hij vond dat de ‘*Warehouse music*’ naar het groot publiek moest uitgebracht worden, maar het probleem was, dat de muziek die gespeeld werd, onvindbaar was op één platenwinkel na, de ‘*Sounds Good*’. Samen met zijn neef Wayne Williams kochten ze daar de muziek aan, om het daarna bij het groot publiek te introduceren. Aanvankelijk was het publiek nog wat terughoudend, maar al gauw begonnen ze zich aan de muziek te wennen, wat hiernamaals leidde tot een groot succes (van de ‘*Warehouse music*’). Ondanks het succes veranderde alles begin jaren 80, toen de rhythm and blues- en discorage verging omwille van de Disco Demolition Night. Mensen, en vooral blanken waren het niet eens met deze rage, omdat het **één**: te mechanische muziek was, **twee**: een levensstijl werd, waar persoonlijke verschijning en kledingstijl overdreven belangrijk was, **drie**: omdat het homofiele muziek was en **vier**: omdat de blanken bang waren, dat de zwarte muziek, de blanke muziek (**rock ‘n’ roll**) zou inpalmen. De kloof tussen de twee rassen begon zich sterker te ontwikkelen, deels door de raciale onrechtvaardigheden, die zich al enkele decennia in Amerika voordeed en nu vanwege deze manifestatie. Nu disco officieel dood werd verklaard (1980), realiseerde Frankie zich dat zijn muziek hernieuwd moest worden, en dit kon alleen maar door zijn bestaande muziek te bewerken met de reel-on-reel tape recorder. Dit was dan ook de periode waar de benaming house werd voortgekomen. Met dat Jesse Saunders later de ‘*Warehouse music*’ combineerde met verscheidene muziekstijlen, en nadien wegvloeide van zijn disco roots, werd de benaming bekortend naar house. Enkele jaren later verliet Frankie The Warehouse vanwege hogere ticketprijzen en relschoppers, waardoor hij later zijn eigen club, de Power Plant opende. De eigenaar van The Warehouse, Robert Williams, besloot de club te sluiten en te heropenen met als naam Music Box, waar Ron Hardy de vaste dj werd. Dit is ook waar de muziekstijl, **acid house** werd voortgevloeid, toen Ron het nummer ‘*Acid Tracks*’ van de trendsetter Phuture afspeelde. Chicago house werd intussen al wereldberoemd, toen Jesse Saunders met zijn toenmalig vernieuwende hardware, de Korg Poly-61 synthesizer, de Roland 808 drumcomputer en de Roland TB-303 bas-synthesizer zijn nummer ‘*On and On*’ uitbracht.

1.4.1.2 Techno

De beginjaren van **techno** speelden zich af in Belleville, Michigan, de plaats waar de jongeren Juan Atkins, Derrick May en Kevin Saunderson, beter bekend als *'The Belleville Three'*, elkaar voor het eerst tegen het lijf liepen. De drie werden al heel gauw beste vrienden vanwege hun gemeenschappelijke ambities en muziekstijlen. Deze gemeenschappelijkheden kwamen vooral door de nachtelijke radioshow *The Midnight Funk Association*, die toentertijd in Detroit werd uitgezonden. De radiopresentator, *The Electrifyin' Mojo*, mixte liedjes van onder andere Kraftwerk, Giorgio Morodor (**elektronische muziek**), Prince, Parliament, Funkadelic (**funk**)... door elkaar, wat een grote impact had op de muziek in Detroit. Dit zette het trio aan om gelijkaardige muziek te maken. Juan Atkins, de eigenlijke grondlegger van **Detroit techno**, was de eerste, die zich met volle overtuiging in het turntablism gooide en ook al gauw andere instrumenten, als de basgitaar, de drums en later dan de synthesizer wist te beheersen. Gedurende de zomer van 1980 begon hij ook met een Korg MS10, een Yamaha MG102C: 4-kanalenmixer en twee Kenwood cassette decks te werken aan zijn eerste mix, wat leidde tot een welslagen bij Richard Davis, een in die tijd bedreven artiest. Richard was er behoorlijk van onder de indruk, dat hij besloten had om samen met Juan een muziekgroep te vormen, genaamd Cybotron. Deze haalde zijn inspiratie uit de toen gespeelde funk- en elektronische muziek van George Clinton, Kraftwerk, Yellow Magic Orchestra... en de *'futuristische'* literatuur van Alvin Toffler, met name *'The Third Wave'* en *'Future Shock'*. Zoals Toffler opmerkelijk beschrijft in laatstgenoemde boeken, zijn we terechtgekomen in een postindustriële maatschappij, die zwaar wordt beïnvloed door technologie en sociale structuren. Dit wil zeggen, dat er onder andere meer gericht wordt op de automatisering van de arbeid, wat als gevolg de werkloosheidsgraad toeneemt en daardoor meer steden (en/of landen) failliet gaan, met in het bijzonder Detroit. Het was toen namelijk zo, dat Detroit kapitaalkrchtig was vanwege zijn auto-industrie, maar met de opkomst van de automatisering werden veel arbeiders de deur uitgezet, wat leidde tot veel armoede en criminaliteit in de stad. Op de een of andere manier heeft de muziek (techno) van lokale dj's, als Cybotron, Derrick May, Kevin Saunderson... of zoals zij zichzelf noemden, de *'techno rebels'*, agenten uit de postindustriële maatschappij, de luisteraars een andere kijk gegeven op Detroit, een betere toekomst, waar alles beter zal worden. Enkele jaren later, heeft Juan besloten Cybotron te verlaten wegens artistieke meningsverschillen. Dit was nadien ook het begin van zijn solocarrière als Model 500, waarbij het gebruik van zijn instrumenten, de Korg Poly 800- en de Sequential Pro One synthesizer, de Roland 808 drumcomputer, de Akai S900 sampler en de klassieke Korg SQD-1 sequencer essentieel waren. Vervolgens, in 1987, zijn Derrick May (alias Rhythim Is Rhythim) en Kevin Saunderson (alias Inner City) ook begonnen met het maken van techno.

Met dat Detroit techno in 1988 – 1989 een globaal succes werd dankzij *'The Belleville Three'*, begon een *'tweede generatie'* dj's op te komen, als Daniel Bell, Robert Hood, Jeff Mills... Dit was dan ook het ontstaan van Underground Resistance, een technoplatenlabel en muziekcollectief, dat opgericht werd door Mike Banks en Jeff Mills. De bedoeling van Underground Resistance, was om te vechten voor de politieke- en raciale rechtvaardigheden in Detroit en de authenticiteit van Detroit techno, want wegens zijn globaal succes, kwam deze veel te mainstream, wat ons vervolgens ook brengt bij **minimal techno**, de opvolger van Detroit techno. Zoals Underground Resistance, was minimal techno ontstaan vanuit het verlies aan authenticiteit van Detroit techno. Daardoor wilden Daniel Bell en Robert Hood, de grondleggers ervan, iets maken dat techno terug zou brengen naar zijn roots, de underground scene. Wat de betekenis van de naam betreft, komt minimal techno van **minimalistische muziek**, een muziekstijl, waar veelal gebruik wordt gemaakt van herhalingen en accentueringen, daarom ook het gebruik van constante drum- en basmelodieën. Om deze drum- en basmelodieën goed te kunnen creëren, kwamen instrumenten, als de Roland TR-808- en Roland TR-909 drumcomputer goed van pas. De tijden zijn ondertussen opnieuw veranderd. Nu worden deze museumexemplaren quasi volledig vervangen door technologisch-geavanceerde soft- en hardware van onder andere Native Instruments en Allen & Heath. Richie Hawtin, een bekende minimal techno dj en één van de gebruikers van deze vernieuwingen, legt uit, dat net zoals de definitie van techno, soft- en hardware zich verder ontwikkeld, en wij daarvan moeten gebruikmaken.

1.4.1.3 Trance

Honderden jaren geleden werden de sjamanen in een **trance** gebracht door middel van het dansen rond het vuur en het geluid van de trommelslagen om zo in contact te kunnen komen met de spirituele wereld en als gevolg kennis te vergaren en de kracht te hebben om te helen. Tegenwoordig tracht men in een trance te raken door middel van psychedelische middelen, zoals paddenstoelen, LSD, ecstasy... en gelijktijdig naar trance te luisteren, dit wordt **psychedelic trance** genoemd. Psychedelic trance is de zogeheten opvolger van **Goa**

trance, een muziekstijl, die in de late jaren 80 uit Goa, een deelstaat van India werd voortgekomen. Het verschil tussen de twee zit hem alleen maar in de naam. Omdat Goa trance in de latere jaren zijn authenticiteit verloor door de commercialisatie van trance muziek, werd de naam veranderd naar psychedelic trance. Het is als Goa Gil vertelde in een interview¹⁶: *“Today Trance has gained a negative label in Goa, but the scene was very different during the original days. Today Goa has become very commercial.”* Het hoofddoel van Goa trance was om de mensen hun bewustzijn naar een hoger niveau te tillen, zodat ze zich bewuster zouden maken van de realiteit rondom hen of zoals Goa Gil vertelde¹⁷: *“Hopefully people become more sensitive and aware of themselves, of their surroundings and the needs of the planet.”* Ten gevolge van deze commercialisatie werd niet alleen de naam, maar ook het gebruik van instrumenten en muzieksoftware veranderd. Nu is het zo, dat het gebruik van virtueel analoge synthesizers, als de Nord Lead en de Access Virus, en VST-plugin-ins ten volle benut worden, terwijl in de beginjaren, de analoge synthesizers, als de Korg MS-20 en de Roland SH-5 meer benut werden. Nochtans is er één groep, Shpongle genaamd, die psychedelic trance muziek weet te maken met analoge synthesizers en live instrumenten. Bij hun studioalbums en liveoptredens passen ze namelijk allerlei wereldinstrumenten en fluitarrangementen toe. *‘Tales of the Inexpressible’*, hun 2de studioalbum is er daar één van, waar een hele variatie zit aan wereldinstrumenten.

Een andere substijl die we als merkwaardig kunnen benoemen is **dream trance** en zoals uit de naam blijkt, word je in een zogenaamde dromerige atmosfeer gebracht door langzame ritmes. Deze stijl werd midden jaren 90 tot zijn hoogste populariteit gekomen vanwege het liedje: *‘Children’* van Robert Miles, de pionier van dream trance. Doordat discotheken in Italië een grote naam kregen begin jaren 90, gingen er veel jonge volwassenen daarnaartoe. Tot grote spijt werden er achteraf veel auto-ongevallen veroorzaakt na het hevig dansen en het gebruik van alcohol en drugs. Dankzij deze muziek werden de fuifnummers tot rust gebracht voordat ze terug de weg opgingen. Om dream trance te kunnen maken, zijn de piano en/of de keyboard en de synthesizer volstrekt vereist. Instrumenten, als de elektrische gitaar, de basgitaar en de drums zijn daarbij niet uitgesloten. Sommige dj's gaan nog een stapje verder door dream trance te combineren met **klassieke muziek**. Robert Miles heeft bij het maken van zijn 3de studioalbum: *‘Organik’*, het 25-koppig orkest The London Philharmonic Orchestra erbij betrokken, waarbij zij gebruikmaakten van strijkinstrumenten en live-percussie. Volgens Robert Miles zit het verschil tussen elektronische muziek en een live orkest in de emoties, zoals hij in een interview met NAJM vertelde¹⁸: *“The good thing about working with a live orchestra is you don't know what to expect and you try to grab all of the emotional moments, which is more difficult with electronic - the human touch. If you play chords on a guitar, it's not the same as if you played the chords on a keyboard.”* Naast Robert Miles heb je ook nog BBE en Zhi-Vago.

¹⁶ Levey, G. (2011, juli 19). *Goa Gil on Goa Trance (persoonlijke communicatie)*. (L. Rebello, Interviewer)

¹⁷ *Last Hippie Standing – Goa Gil*. (2006, augustus 1). Opgehaald van GateLessGate Magazine: <http://gatelessgate.wordpress.com/2006/08/01/last-hippie-standing-go-gil/>

¹⁸ Miles, R. (z.d.). *NAJM Interviews Robert Miles (persoonlijke communicatie)*. (M. Hagan, Interviewer)

Uplifting trance is midden jaren 90 in Duitsland ontstaan en net als ieder andere stijl, is het doel ervan je bewustzijn te verheffen (= Engelse term: uplift) en een goed gevoel te creëren. Voorbeeldige uplifting trance dj's, die dit gevoel zo goed mogelijk proberen te creëren, zijn de drie mannen van Above & Beyond. Hun idee was om de liedjes van hun eerder geproduceerde studioalbums akoestisch uit te voeren door middel van traditionele muziekinstrumenten, als een harp, een vleugel- en een buffetpiano, een trompet, een xylofoon, violen, cello's, gitaren en twee drums. Om er zelfs nog een speciaal geluid aan toe te voegen, maakten ze gebruik van een veegborstel. Tony McGuinness van Above & Beyond vertelde in een interview het gedachte achter dit akoestische album¹⁹: *"If we release something live, we should do it in the context of completely live music and take it as far away as possible from the electric world we live in." "We wanted to base it on old wooden instruments where the voice and the song itself have a more suitable environment to perform live. The frailties of the live performance aren't so important. They're a strength in fact. That's one of the wonderful things about live music. It's a thing that happens second by second. The performance happens before your eyes."* Armin van Buuren, die al 15 jaar in het vak zit als uplifting trance dj, past ook klassieke instrumenten toe in zijn liedjes, waaronder 'Mirage' en 'Intense'. Net als Tony McGuinness, heeft Armin van Buuren dezelfde mening over het verschil tussen elektronische muziek en live akoestische muziek. Hij vertelde in een interview²⁰: *"There's nothing like the power of real instruments, the dynamics of a real string orchestra or a guitar. It is not the same as plug-ins, even though plug-ins are so advanced now. It's so amazing having a real orchestra. There's something about the trembling in the air of the sound waves; it trembles to your soul."* Maar zoals ieder ander **elektronische muziekstijl**, wordt uplifting trance niet alleen maar gecreëerd door middel van muziekinstrumenten, maar ook door middel van muzieksoftware, als Logic Pro, Pro Tools en Cubase. Verder wordt uplifting trance vandaag de dag beschouwd als één van de bekendste elektronische muziekstijlen vanwege de dj's, Photographer, Daniel Kandi, Sean Tyas, Aly & Fila enzovoorts.

¹⁹ McGuinness, T. (2014, februari 6). *Interview: Above & Beyond (persoonlijke communicatie)*. (R. Florino, Interviewer)

²⁰ van Buuren, A. (2012, september 1). *Armin van Buuren: A State of Trance (persoonlijke communicatie)*. (E. Tan, Interviewer)

1.5 Conclusie over het globaal gebruik van muziekinstrumenten en muzieksoftware.

1.5.1 Globale conclusie

Aan de hand van dit literatuuronderzoek, kan ik al zeker concluderen dat de koperen blaasinstrumenten nog altijd even populair zijn als in het jazz tijdperk. Als we nu bijvoorbeeld kijken naar de bovenstaande hoofdstukken, zien we dat het allemaal begon bij jazz waar het één en al ging over deze koperen blaasinstrumenten. Het heeft ook z'n wortels uit de voorafgaande brassbands (orkesten). Maar het bespelen van koperen blaasinstrumenten bestaat al langer dan die orkesten, die werden vroeger al gebruikt tijdens de Renaissanceperiode, maar dit wordt hier niet besproken. De koperen blaasinstrumenten, die hier in de populaire muziek het meest gebruikt worden, zijn de trompet, de trombone, de hoorn, de tuba, de kornet en niet te vergeten en vooral, de saxofoon. Wie had gedacht dat de Belgische instrumentenbouwer, Adolphe Sax, zoveel succes ging hebben met zijn saxofoon. In vrijwel alle muziekstijlen die hier besproken werden en nog andere die hier spijtig genoeg niet besproken werden, zoals pop, eurodance, liquid funk, deep house... wordt de saxofoon gebruikt. In de muziekstijlen na de jaren 70 zoals daarjuist opgenoemd, worden ze wel niet meer gebruikt voor het volledige lied, maar voor het refrein of een solostuk, want het is zoals het gezegde klinkt: *'Een snuiffe cayennepeper geeft een pikante smaak. Doe er iets méér in en je stuikt in elkaar van de pijn.'*, wat wil zeggen dat er niet teveel saxofoon mag in zitten. Deze gezegde wordt ook bedoeld voor de andere koperen blaasinstrumenten.

De meest traditionele muziekinstrumenten in de populaire muziek, zijn nog altijd de gitaar, de basgitaar en de drums, maar dit was niet altijd zo. Zoals hierboven besproken, waren deze muziekinstrumenten voor een bepaalde tijd verboden in sommige concertzalen waar er expliciet country gespeeld werd, omdat de artiesten meer begonnen te experimenteren met deze muziekinstrumenten en de traditionele muziekinstrumenten die bij country muziek gespeeld werden achter zich lieten. Hierbij denken we dan aan de contrabas, de banjo en de (alt)viool. Na enkele conflicten tussen de concertzalen en de experimenterende artiesten, zijn ze tot de conclusie gekomen om dit verbod op te heffen. De gitaar wordt over de populaire muziekgeschiedenis in meerdere vormen aangenomen, zoals een akoestische gitaar bij blues, singer-songwriter en folk revival, de resonatorgitaar bij country en de elektrische gitaar bij rock, hip hop en elektronische muziek. Dit is ook hetzelfde bij de basgitaar. De drums daarentegen, heb je alleen maar in akoestische- en nog niet zolang, in elektronische vorm. De elektronische drums werd pas voor het eerst begin jaren 80 in de schappen gelegd, dus was het vroeger niet altijd zo voordelig om met een drums te spelen (hierbij denkt men aan geluidsoverlast). Hier kunnen we terug concluderen dat de populaire muziek, met name rockmuziek niet bestaat zonder de gitaar, de basgitaar en de drums.

Wat betreft elektronische muziekinstrumenten, kunnen we concluderen dat die vandaag de dag het meest gebruikt worden in elektronische muziek, terwijl het vroeger niet zo was. De allereerste elektronische muziekinstrumenten, hierbij denken we aan de theremin, de telharmonium, de ondes-Martenot en de hammondorgel, werden oorspronkelijk gebruikt in (experimentele) klassieke muziek. Na de jaren 50 werden de meer bekende elektronische muziekinstrumenten gebruikt, zoals de (Moog) synthesizer (analoog), de mellotron en de sequencer, en zoals hierboven werden deze ook gebruikt in (experimentele) klassieke muziek en eveneens in psychedelische rock. Na de periode van psychedelische rock, was er een grote markt voor elektronische muziekinstrumenten en dit in Europa. Europese bands, zoals Kraftwerk, Tangerine Dream en Can, vonden een nieuwe muziekstijl uit waarbij het gebruik van elektronische muziekinstrumenten noodzakelijk waren, wat later bijgevolg ook leidde tot nieuwere muziekstijlen (synthpop, house, techno...) en het gebruik van nieuwere elektronische instrumenten als de drumcomputer, de sampler en de digitale synthesizer. Wat de elektronische muziekwereld (naast elektronische muziekinstrumenten) ook deed veranderen, was de uitvinding van muzieksoftware. Vandaag de dag wordt iedere elektronische muziekstijl quasi gemaakt met muzieksoftware.

2. Hoofdstuk II: Wat met het gebruik van muziekinstrumenten en muzieksoftware op nationaal vlak?

2.1 Onderzoeksmethode.

Op globaal vlak werd er dus geen veldonderzoek gedaan naar het gebruik van muziekinstrumenten en muzieksoftware in populaire muziek wegens een te grote populatie en gebrek aan tijd. Daarom werd er een beknopte literatuuronderzoek gedaan over de gehele populaire muziekgeschiedenis en daarbij het globaal gebruik van muziekinstrumenten en muzieksoftware. Om een toch zo goed en objectief mogelijk antwoord te krijgen op de onderzoeksvraag, werd er wel een veldonderzoek gedaan, en dan op nationaal vlak. Het is hier nu wel onmogelijk om de muzikanten in België te vergelijken met de gehele muzikantenwereld. Wat ik hierbij wil zeggen is, dat de verkregen responsen niet de gehele populatie of heel de wereld kan vertegenwoordigen. Het is ook niet zo dat de muzikanten in andere landen zozeer verschillen van de onze, maar we houden het hier liever op safe.

Om het onderzoek zo snel en goed mogelijk te laten verlopen, werd er gewerkt volgens de regels van marktonderzoek. Daarom werd er eerst een enkelvoudige aselechte steekproef getrokken uit een populatie van **4800** muzikanten. Hier zijn dit soloartiesten en bands die een profiel hebben op '<http://beta.vi.be/>'²¹. Op deze website kunnen zoals hiervoor al gezegd, muzikanten (soloartiesten en bands) van over heel België een profiel aanmaken en bovendien gewenst, informatie geven over zichzelf (biografie, video's, foto's, geplande shows, contactgegevens...). Om zoveel mogelijk gegevens te verzamelen over deze muzikanten en bijgevolg ook voor mijn onderzoeksvraag, werd er vervolgens een enquête opgemaakt die je hier in bijlage kunt terugvinden. Deze enquête bestaat uit 2 delen:

- ❖ In het eerste deel moet de muzikant kiezen of hij op zichzelf muziek maakt en speelt (soloartiest) of samen met andere mensen muziek maakt en speelt (band);
- ❖ Als de muzikant klikt op soloartiest, zal hij 'deel I' van de enquête voorgelegd krijgen, maar als hij klikt op band, zal hij 'deel II' van de enquête voorgelegd krijgen. Het is niet zo dat er een groot verschil zit tussen beide delen, maar terwijl je bij deel I alleen maar voor één persoon moet invullen, moet je bij deel II dit voor meerdere personen, dus voor iedere bandlid invullen, wat meer tijd vergt.

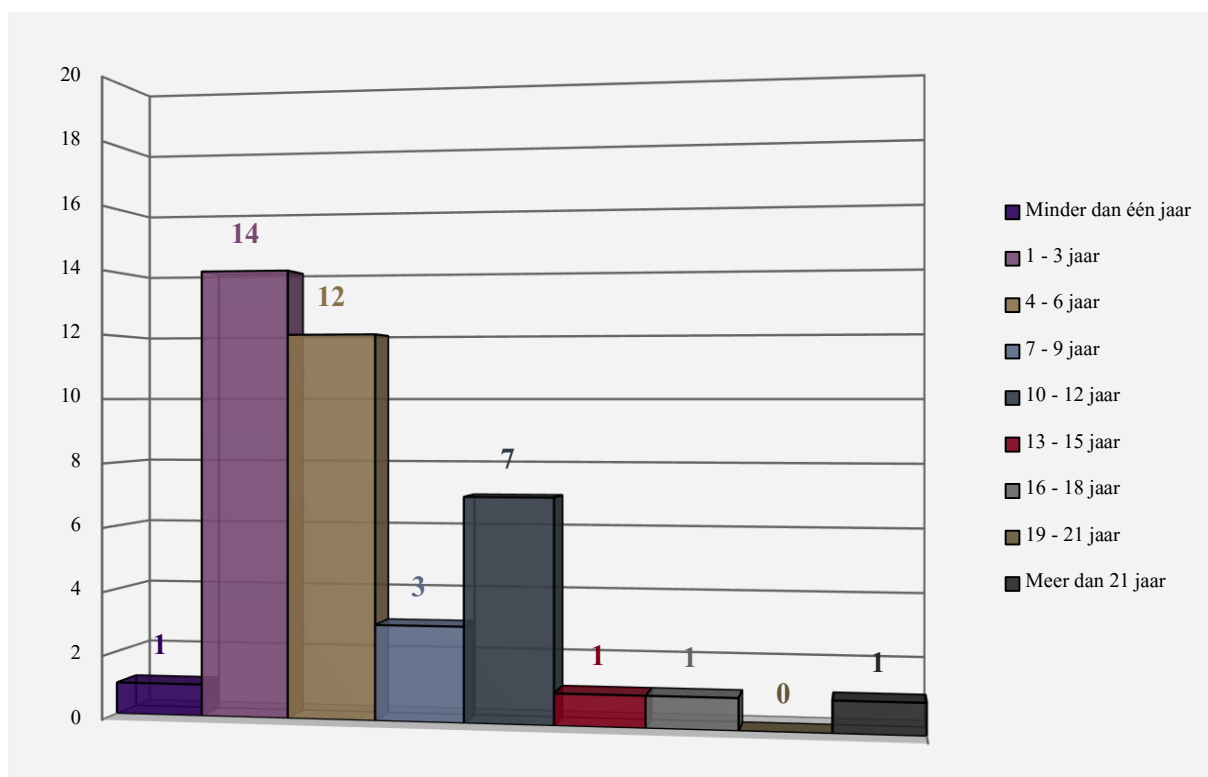
De enquête werd via Limesurvey opgemaakt, een webapplicatie waar men online-enquêtes kan opmaken en vervolgens via een link kan delen met personen. Aldus werd een link naar deze enquête achteraf met bijbehorende introductietekst via e-mail verstuurd naar **900** muzikanten (wat mijn getrokken steekproef is) waar zij gedurende 15 dagen, van 10 april tot 25 april 2014 op konden antwoorden.

Als resultaat, hebben er in het geheel **243** muzikanten de enquête beantwoord, waarvan **60** soloartiesten en **183** bands. Na het filteren van slechte en/of onvolledige antwoorden, waren er nadien nog **40** soloartiesten en **160** bands over die goed en volledig geantwoord hebben. Deze resultaten werden in volgende hoofdstukken besproken.

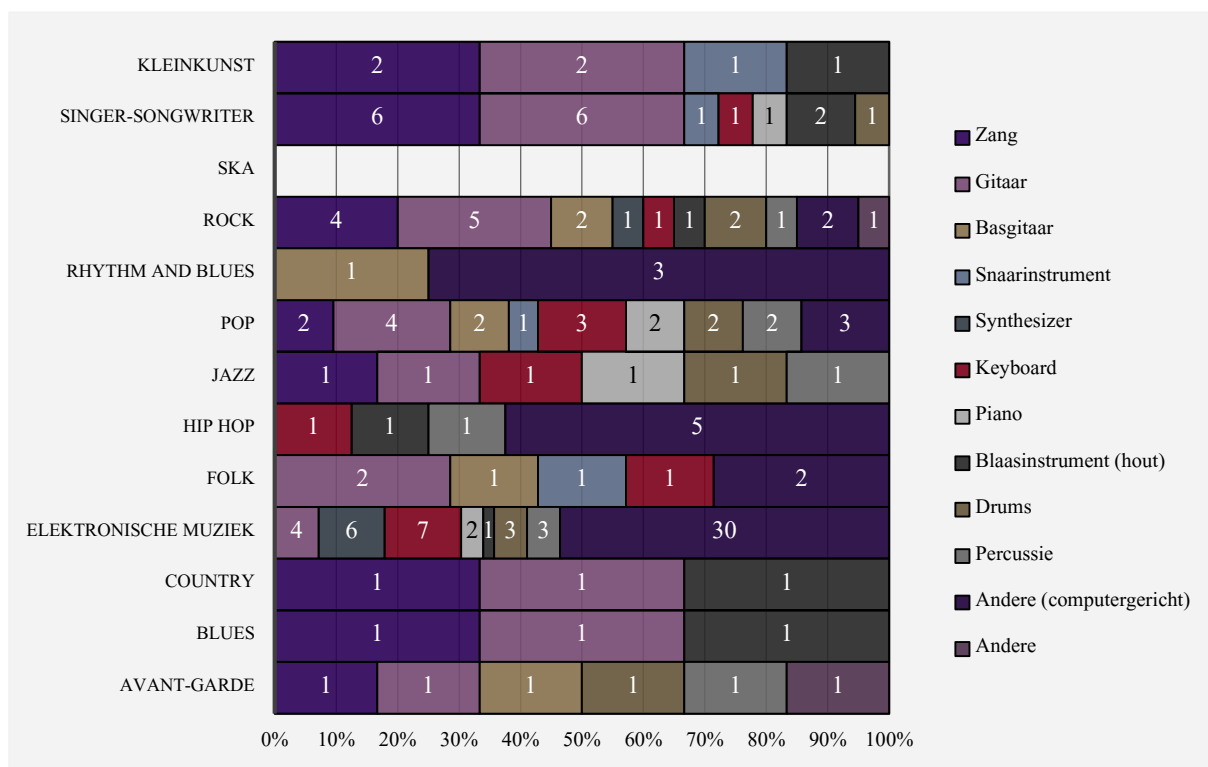
²¹ <http://beta.vi.be/>

2.2 Onderzoeksresultaten bij de soloartiesten.

1. Hoelang ben je al artiest?

2. Welk(e) instrument(en) gebruik je bij het maken van je nummers?

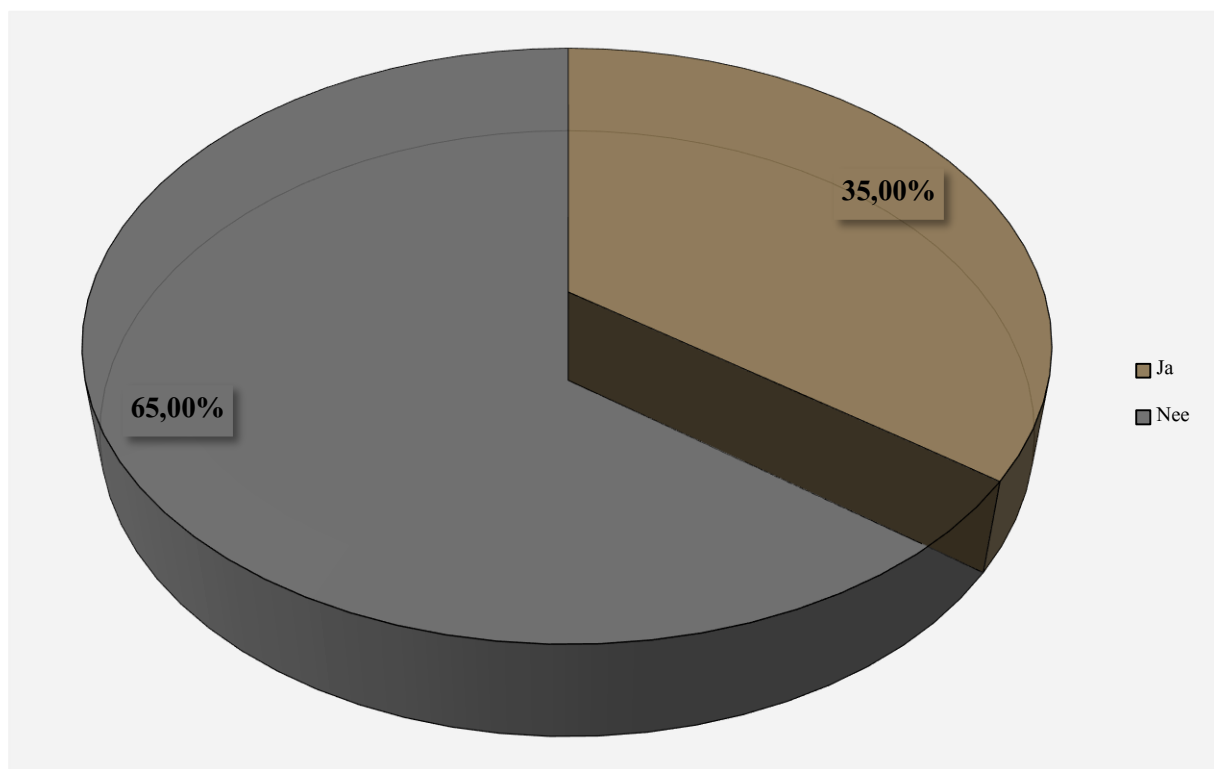
Op deze grafiek bevindt zich het aantal gebruikte muziekinstrumenten per muziekstijl, zoals bijvoorbeeld bij kleinkunst zijn er 2 soloartiesten die gebruikmaken van een gitaar en bij elektronische muziek zijn er 30 soloartiesten die gebruikmaken van computergerichte instrumenten wat samplers, sequencers en laptops zijn. Er zijn 40 soloartiesten die de enquête beantwoord hebben terwijl er een grotere som staat op de grafiek. Dit is zo omdat er soloartiesten zijn die meerdere muziekinstrumenten bespelen bij het maken van hun nummers.

Om wat meer specifiekere informatie te geven over de grafiek:

- ❖ bij 'Snaarinstrument' hebben we de ukelele en de mandoline;
- ❖ bij 'Blaasinstrument (hout)' hebben we de mondharmonica;
- ❖ bij 'Andere (computergericht)' hebben we de sampler, de sequencer en de laptop;
- ❖ bij 'Andere' hebben we de orgel.

De meeste soloartiesten in de vorm van singer-songwriters of eenmansbands spelen nog altijd met de oorspronkelijke muziekinstrumenten, zoals bij country of blues, maar je hebt ook soloartiesten die experimenteren, zoals bij folk. Wat betreft de dj's, de meeste spelen ook nog altijd met de oorspronkelijke muziekinstrumenten of beter gezegd dj-hardware. De andere cijfers die bij elektronische muziek staan zijn dan terug dj's die experimenteren of muziekstijlen als electronic rock, electro en electronica (wat ook grote delen van elektronische muziek zijn). Wat voor verwarring kan zorgen, zijn de gebruikte computergerichte muziekinstrumenten bij rhythm and blues en hip hop. Dj's draaien of mixen nu ook moderne R&B en hip hop.

3. Gebruik je ook diezelfde instrument(en) tijdens je liveoptredens?

4. Welk(e) instrument(en) gebruik je dan tijdens je liveoptredens en waarom? Of gebruik je geen instrumenten tijdens je liveoptredens en waarom niet?

Cd-speler - Mengpaneel	7
Cd-speler - Mengpaneel - Laptop	3
Cd-speler - Platenspeler - Mengpaneel	2
Cd-speler - Platenspeler - Mengpaneel - Laptop	1
Cd-speler - Mengpaneel - Sampler	4
Cd-speler - Mengpaneel - Sampler - Laptop	4
Platenspeler - Mengpaneel - Laptop	5

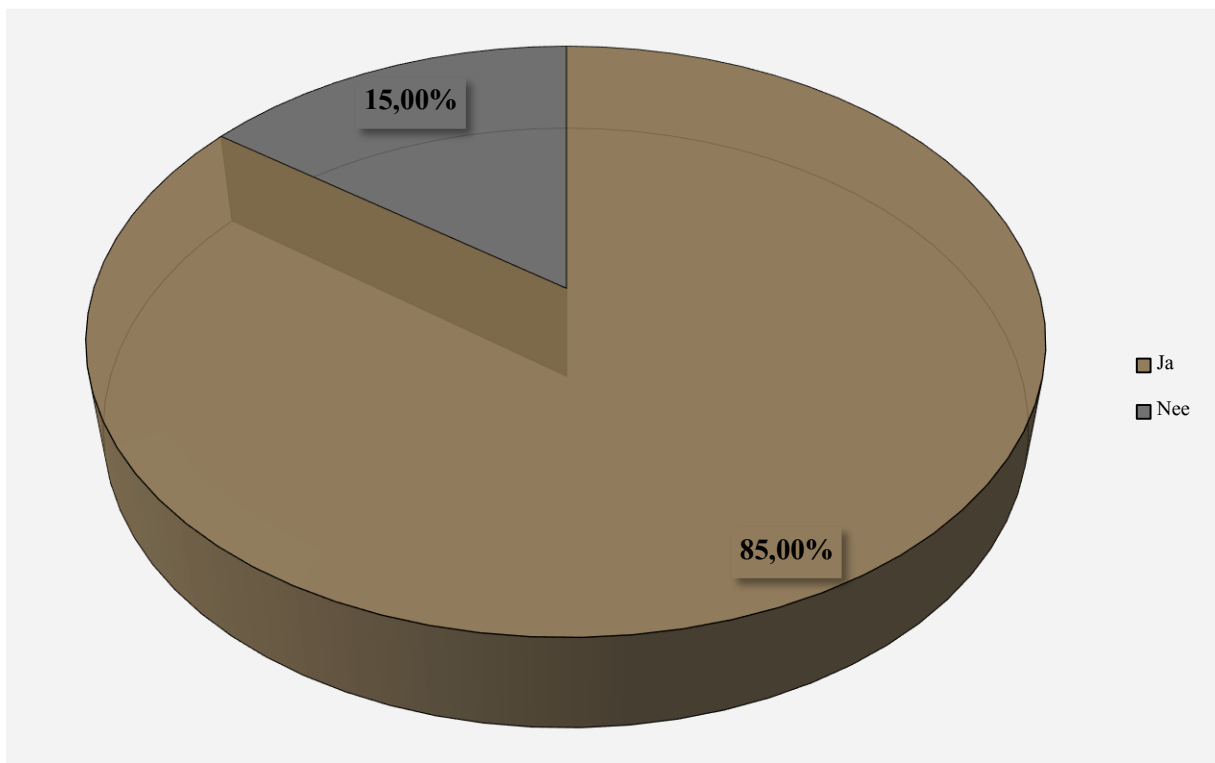
De meerderheid van de respondenten, hoofdzakelijk dj's, gebruiken niet dezelfde muziekinstrumenten (of dj-hardware) als bij het maken van hun nummers. Dit heeft meerdere verklaringen:

Als u bovenstaande tabel nader bekijkt en linkt met de grafiek van de gebruikte muziekinstrumenten (en dj-hardware) bij het maken van de nummers, ziet u het verschil dat bij het maken van de nummers altijd gebruik wordt gemaakt van een laptop en bij de liveoptredens van een cd-speler en/of platenspeler, een mengpaneel en soms nog een laptop. Dit heeft z'n redenen. Tegenwoordig wordt een dj niet meer gezien als een dj, maar als een dj/producer, wat wil zeggen dat hij achter de schermen oftewel remixes oftewel zijn eigen muziek maakt met behulp van een mengpaneel en muziekinstrumenten in de vorm van muzieksoftware, die gehanteerd wordt via een laptop, en op het podium zijn remixes, eigen muziek en/of andere nummers (dit is al te zien wat het publiek wenst) live uitbrengt via enkele cd-spelers en/of platenspelers, een mengpaneel en eventueel een laptop (hardware). Via deze cd-spelers en/of platenspelers, mengpaneel en eventueel laptop, mixt hij dan zijn en/of andere nummers met toevoeging van speciale effecten door elkaar.

De keuze van de gebruikte dj-set hangt af van de dj zelf:

- ❖ In bovenstaande tabel ziet u dat er gebruik wordt gemaakt van een cd-speler of een platenspeler, of zelfs beiden. Deze hebben elk z'n voor- en nadelen: *“muziek dat uit een plaat komt, voelt warmer en natuurlijker aan dan een cd, terwijl een cd goedkoper is dan een plaat.”* De keuze hierin ligt dus in de handen van de dj.
- ❖ Ook is er de keuze, zoals in de tabel vermeld, om met een laptop of met USB-sticks te mixen. *“Als de dj werkt met een laptop, is het zo dat hij zijn nummers, die op zijn laptop staan, stuurt naar zijn cd-spelers via software (hier spreekt men dan meestal over Traktor). Als de dj ervoor kiest om gebruik te maken van USB-sticks, dan heeft hij geen laptop nodig. Hij steekt de USB-sticks rechtstreeks in de USB-poorten van de cd-spelers en kan naar believen kiezen welke liedjes hij afspeelt.”*
- ❖ Het belangrijkste element van een dj-set is het mengpaneel, want zonder dit is het voor de dj onmogelijk om zijn nummers door elkaar te mixen en/of er speciale effecten aan toe te voegen. *“Natuurlijk is het ook mogelijk om alleen maar met een laptop te mixen, maar dit kunnen we geen dj'en meer noemen.”*
- ❖ Als laatste maar zeker niet als minst belangrijke, gebruikt men de sampler en zoals uit zijn naam blijkt, wordt hij gebruikt om stukken van bijvoorbeeld films, liedjes of zelfs natuurgeluiden op te nemen en te bewerken, indien nodig. De (bewerkte) stukken/geluiden worden dan op verschillende knoppen aangegeven zodat je achteraf met een druk op één van die knoppen het geluid kunt doen afspelen. Een sampler kan in de vorm van hard- en software aannemen en heeft hierbij ook zijn voor- en nadelen. De keuze om voor hard- of software te kiezen, ligt hier dus ook terug in de handen van de dj.

5. **Gebruik je ook muzieksoftware bij het maken van je nummers?**

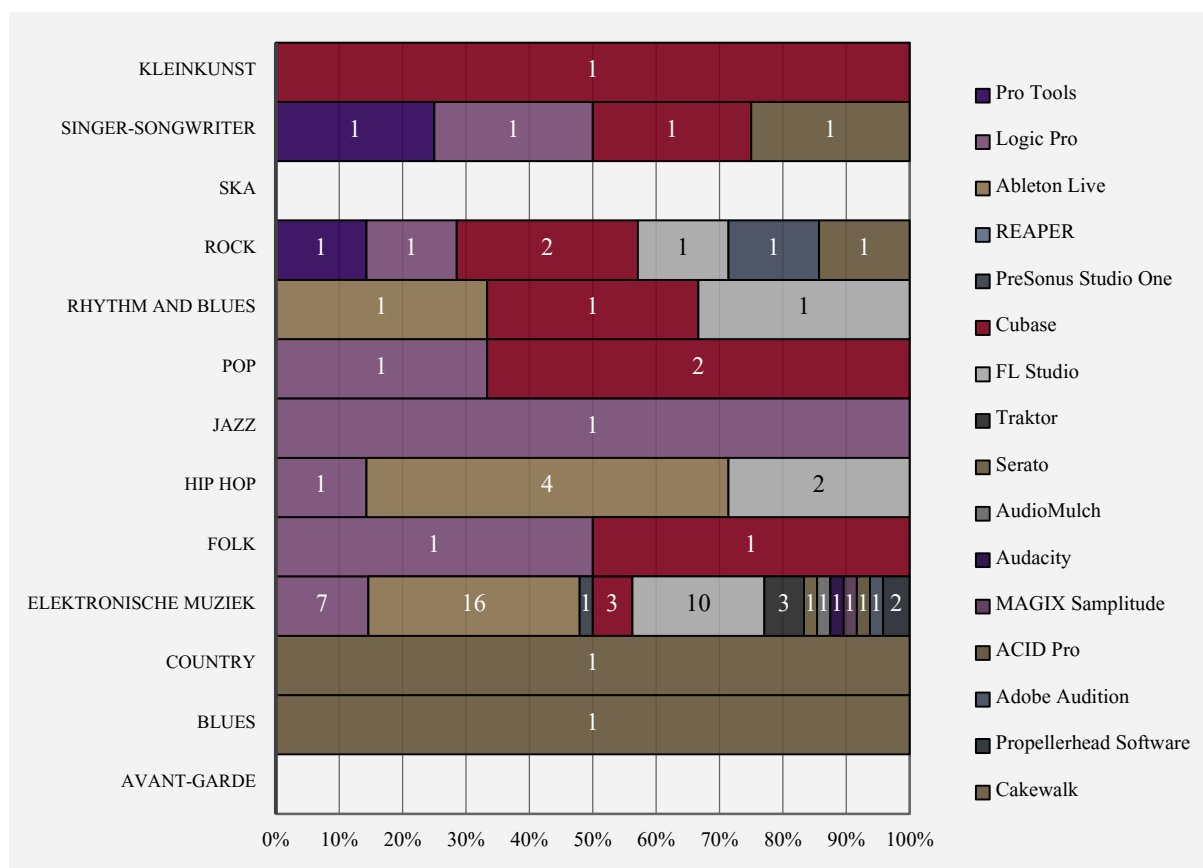
6. **Waarom niet?**

Hier moet men wel rekening houden met de representativiteit van de steekproef bij de soloartiesten. Zoals in het begin van deel 2 al besproken, werd er een enkelvoudige aselechte steekproef getrokken uit een populatie van 4800 muzikanten, dus kan het zijn dat er daardoor meer bands dan soloartiesten uitgekozen werden. Bij dezen werden dus 900 muzikanten ondervraagd waarvan 40 soloartiesten (wat niet zoveel is) en 160 bands eerlijk en volledig geantwoord hebben. Daarom kunnen de responsen op: *‘Waarom maak je als soloartiest geen gebruik van muzieksoftware?’*, onmogelijk de gehele populatie bij de soloartiesten vertegenwoordigen.

Toch kan men concluderen dat er een verschil is tussen wie wel muzieksoftware gebruikt en wie niet. Het spreekt voor zich dat dj’s niet zonder muzieksoftware kunnen terwijl rockartiesten of singer-songwriters dit wel kunnen, zoals hier in dit geval. De redenen waarom zij geen muzieksoftware gebruiken, zijn:

- ❖ Een tekort aan kennis, wat verstaanbaar is. Het leren omgaan met muzieksoftware is een moeilijke procedure, maar zoals een paar soloartiesten antwoordden: *“ik heb er nog geen behoefte aan gehad of het past niet binnen mijn muziekstijl”*, is het ook niet nodig om eraan te beginnen.
- ❖ Gebrek aan authenticiteit. *“Singer-songwriters en rockartiesten kunnen hun hele leven al zonder muzieksoftware, waarom nu opeens veranderen? Muziekinstrumenten klinken authentiek en warm, muzieksoftware zou alleen maar deze eigenschappen doen verdwijnen.”* Men kan ook antwoorden als: *“het past niet binnen mijn muziekstijl”*, aan deze reden linken.

7. Welke muzieksoftware gebruik je dan?

Op deze grafiek bevindt zich het aantal gebruikte muzieksoftware per muziekstijl. Zoals je ziet, maakt het niet uit welke muzieksoftware er bij welke muziekstijl gebruikt wordt, kijk maar naar elektronische muziek. Ieder heeft zijn eigen mening over muzieksoftware, maar deze werd hier niet gespecificeerd (zie vraag 8 hieronder).

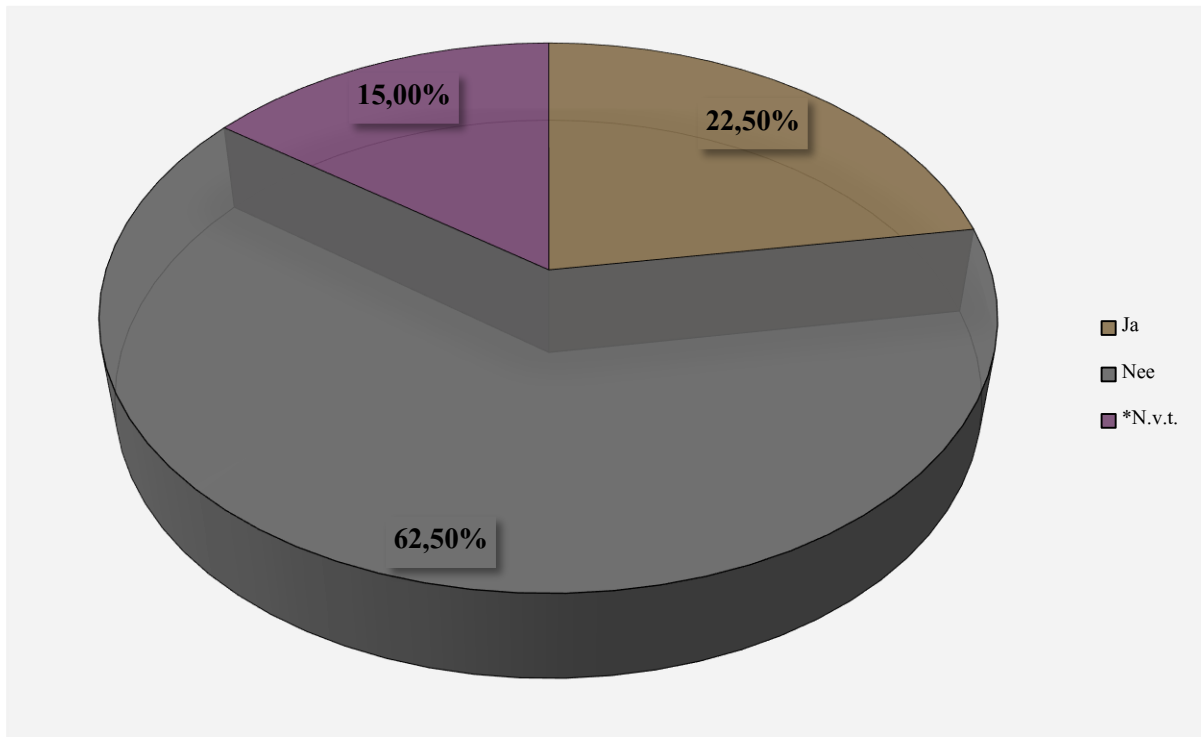
8. Waarom gebruik je deze muzieksoftware?

Hier wordt niet gesproken over het waarom DEZE muzieksoftware wordt gebruikt, maar over het waarom muzieksoftware in het algemeen wordt gebruikt. Dit zijn de redenen waarom muzieksoftware gebruikt wordt onder de soloartiesten:

- ❖ De meeste onder hen beantwoordden de vraag met: *“het is makkelijk hanteerbaar, het is handig of het is overzichtelijk”*, wat op hetzelfde neerkomt als: *“het is gebruiksvriendelijk”*. Daarom kan men besluiten dat muzieksoftware zowel gemakkelijk als vriendelijk is in het gebruik.
- ❖ Het is snel, wat wil zeggen dat men met muzieksoftware in een hele korte tijd een afgewerkt nummer kan realiseren. Volgens enkele respondenten komt dit deels *“omdat je snel samples/stukken kunt kopiëren, knippen en plakken of omdat je met enkele klikken al verschillende muziekinstrumenten kunt doen spelen.”*
- ❖ Met muzieksoftware kan en zal je in de toekomst nog meer en meer realistische geluiden kunnen bekomen zoals bij een echte repetitie. Dit komt omdat er een uitgebreide gamma aan muziekinstrumenten (verschillende klanken voor de drums, bijvoorbeeld jazz, metal of drum and bass) en studio-effecten (waarmee je kunt zorgen voor een galm of dynamiek) te vinden is waarmee je het zo realistisch mogelijk kan doen klinken. Denk ook maar aan de plug-ins. Er bestaan duizenden plug-ins met diverse parameters die je kunt veranderen naar believen.

- ❖ Sommige muzieksoftwareprogramma's zijn goedkoper dan andere, dus het is al te zien met welk budget de soloartiest rondloopt en hoeveel hij ervoor wilt uitgeven.
- ❖ Het neemt niet veel plaats in beslag en is dus ook ideaal om overal mee naartoe te nemen. *"Je installeert je muzieksoftwareprogramma's op je laptop en je gebruikt eventueel een MIDI keyboard om je samples/muziekstukken van je muzieksoftwareprogramma's erop te spelen and that's it."*

9. Gebruik je ook diezelfde muzieksoftware tijdens je liveoptredens?

10. Welke muzieksoftware gebruik je dan tijdens je liveoptredens en waarom? Of gebruik je geen muzieksoftware tijdens je liveoptredens en waarom niet?

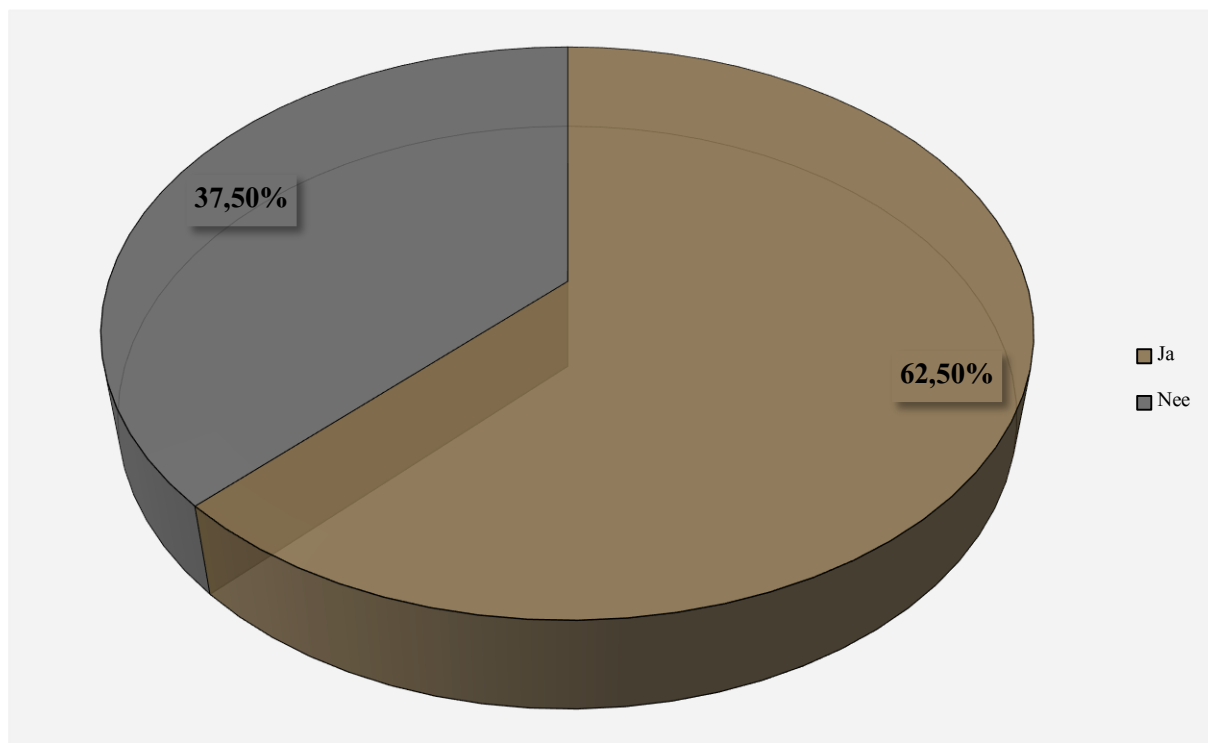
De meeste respondenten waarvan de meerderheid dj's zijn, gebruiken geen muzieksoftware tijdens hun liveoptredens, wat een tweetal redenen heeft:

- ❖ De meeste respondenten willen hun muziek zo live en puur mogelijk aan het publiek brengen, want dit is wat het publiek wilt. *"Muzieksoftware perfectioneert je muziek alleen maar en dat is niet nodig, want niemand speelt perfect en het publiek verwacht ook niet dat je perfect speelt."*
- ❖ Muzieksoftware kan onstabiel zijn, wat betekent dat het programma kan crashen en/of virussen kan bevatten, of het kan ook zijn dat het probleem (crasht) ontstaat vanuit de laptop zelf vanwege technische problemen in de zaal of andere mankementen (denk maar aan het morsen van een beker of een glas drank). Dit maakt het ook onmogelijk om je muzieksoftware nog te gebruiken.

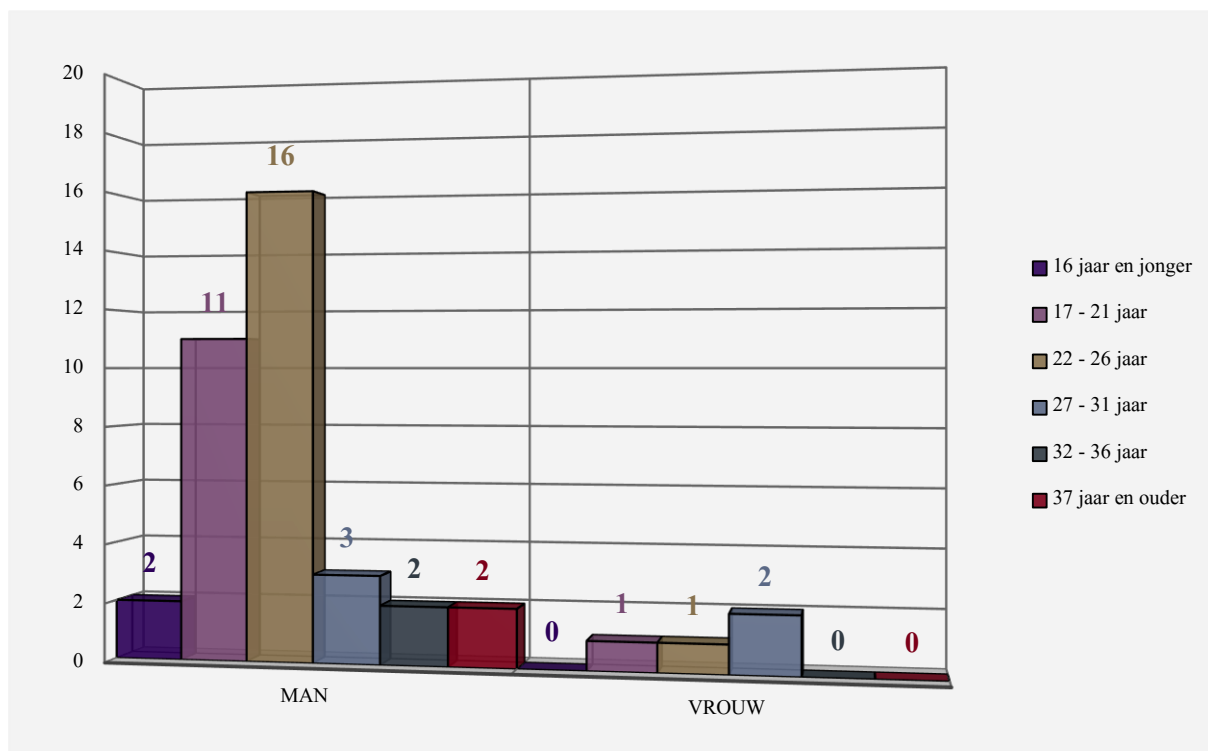
De respondenten die in de minderheid zijn en waarvan de meesten ook bijna allemaal dj's zijn, gebruiken wel muzieksoftware tijdens hun liveoptredens, waaronder Traktor, Ableton Live en MainStage. De redenen van het gebruik ervan zijn onbekend.

Varia

1. Heb je hiervoor al een ander muzikaal project gehad?

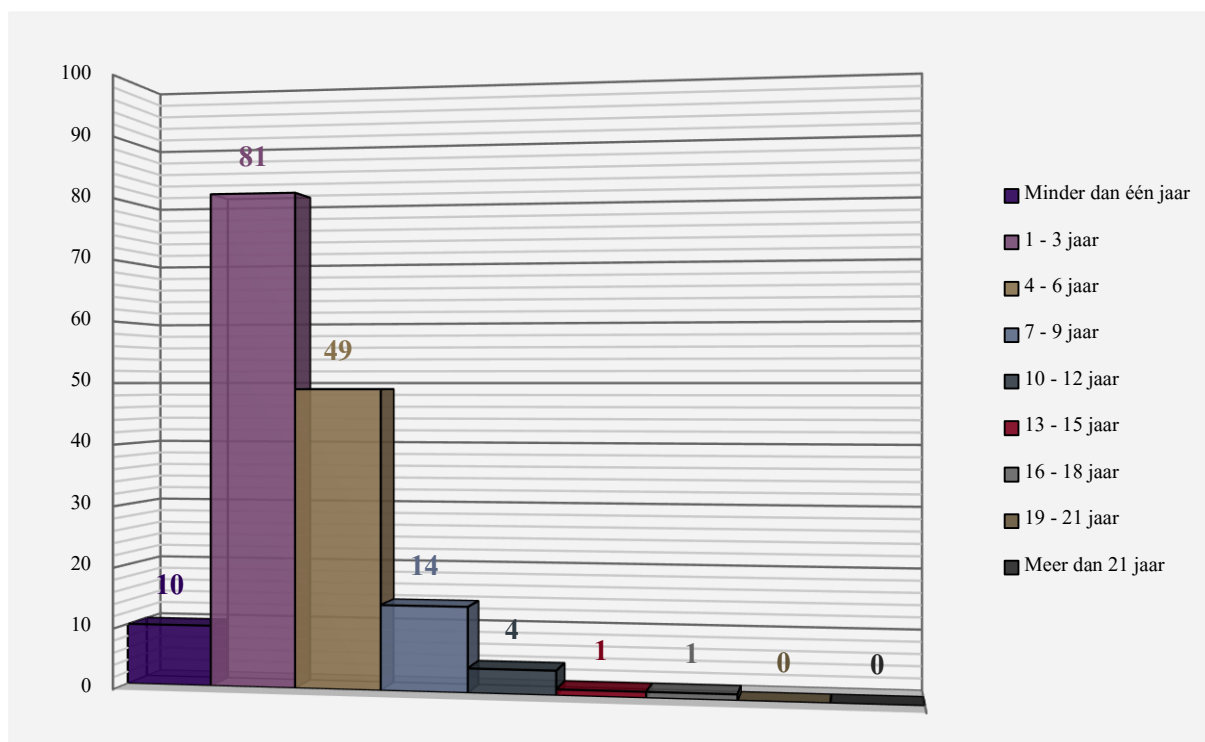

2. Wat is je geslacht en leeftijd?

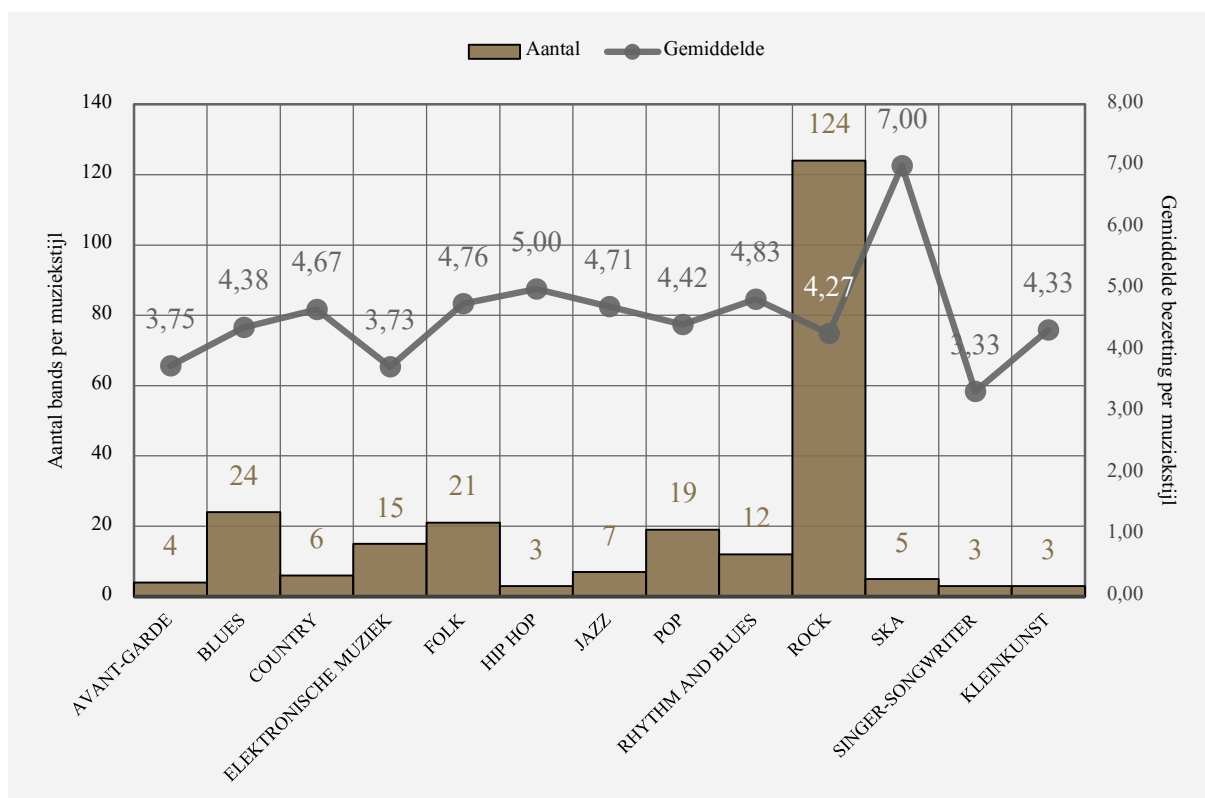

2.3 Onderzoeksresultaten bij de muziekgroepen.

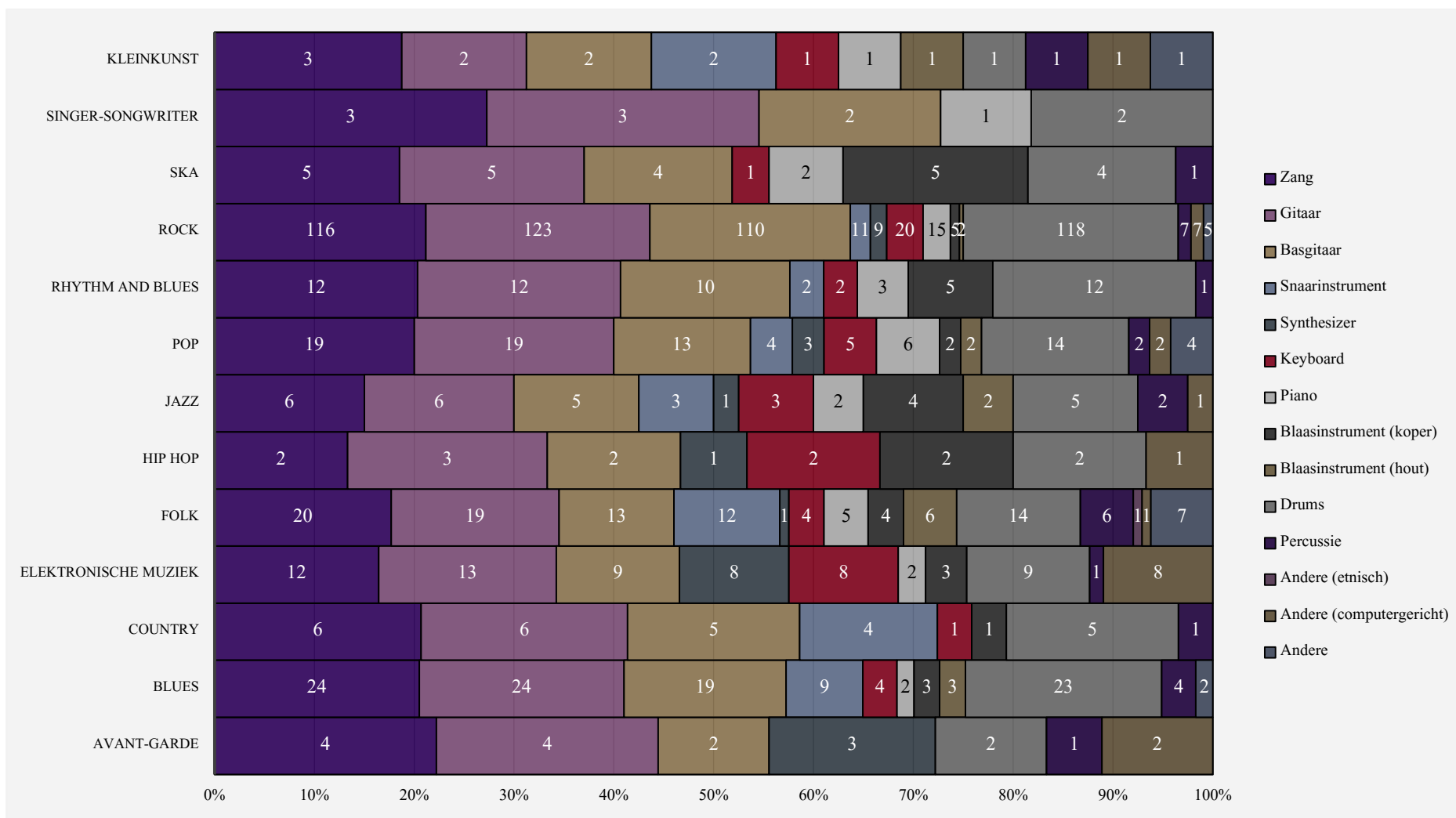
1. Hoelang spelen jullie als band al samen?

2. Wat is de gemiddelde bezetting per muziekstijl?

3. Welk(e) instrument(en) gebruiken jullie bij het maken van jullie nummers?

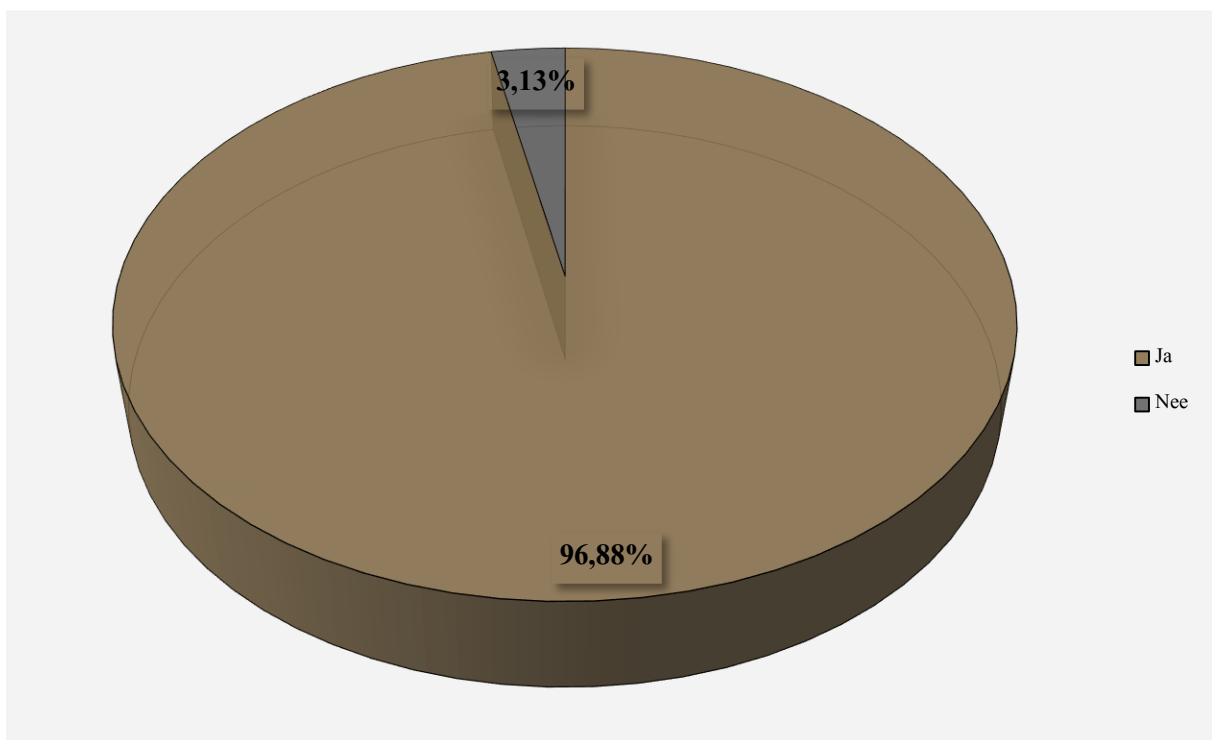
Zoals bij de soloartiesten, werd er bij de muziekgroepen ook een grafiek gemaakt over het aantal gebruikte muziekinstrumenten per muziekstijl, zoals bijvoorbeeld bij rock zijn er 110 muziekgroepen die gebruikmaken van een basgitaar en bij jazz zijn er 4 muziekgroepen die gebruikmaken van koperen blaasinstrumenten wat saxofoons, trombones en trompetten zijn. Hier staat er ook een grotere som terwijl er maar 160 muziekgroepen de enquête beantwoord hebben. Dit is zo omdat er muziekgroepen/bandleiden zijn die meerdere muziekinstrumenten bespelen bij het maken van hun nummers.

Om wat meer specifiekere informatie te geven over de grafiek:

- ❖ bij 'Snaarinstrument' hebben we de contrabas, de banjo, de ukelele, de mandoline, de viool, de cello en de draailier;
- ❖ bij 'Blaasinstrument (koper)' hebben we de saxofoon, de trombone en de trompet;
- ❖ bij 'Blaasinstrument (hout)' hebben we de tinwhistle, de klarinet, de clarineau, de dwarsfluit, de piccolo en de mondharmonica;
- ❖ bij 'Andere (etnisch)' hebben we de oed, de darboeka en de baglama;
- ❖ bij 'Andere (computergericht)' hebben we de sampler, de drumcomputer en de laptop;
- ❖ bij 'Andere' hebben we de orgel, de melodica en de accordeon.

Ook zijn er muziekgroepen die bij sommige muziekstijlen nog altijd met de oorspronkelijke muziekinstrumenten spelen, maar je hebt er ook die terug graag experimenteren. Eveneens is het zo dat, wat ook hetzelfde is bij de soloartiesten, de muziekgroepen meer dan één muziekstijl spelen waardoor andere muziekinstrumenten bespeeld worden die afwijken van de één of ander gespeelde muziekstijl. Ook breiden de muziekstijlen zich meer en meer uit doordat ze zich fusioneren met andere muziekstijlen, zoals pagan metal (rock), metal die ook de wortels heeft van folk. Om terug te gaan naar het experimenteren, is er bijvoorbeeld een muziekgroep die drum and bass speelt met koperen blaasinstrumenten wat totaal afwijkt van het gewoon gebruik van dj-hardware.

4. Gebruiken jullie ook diezelfde instrument(en) tijdens jullie liveoptredens?

5. Welk(e) instrument(en) gebruiken jullie dan tijdens jullie liveoptredens en waarom? Of gebruiken jullie geen instrumenten tijdens jullie liveoptredens en waarom niet?

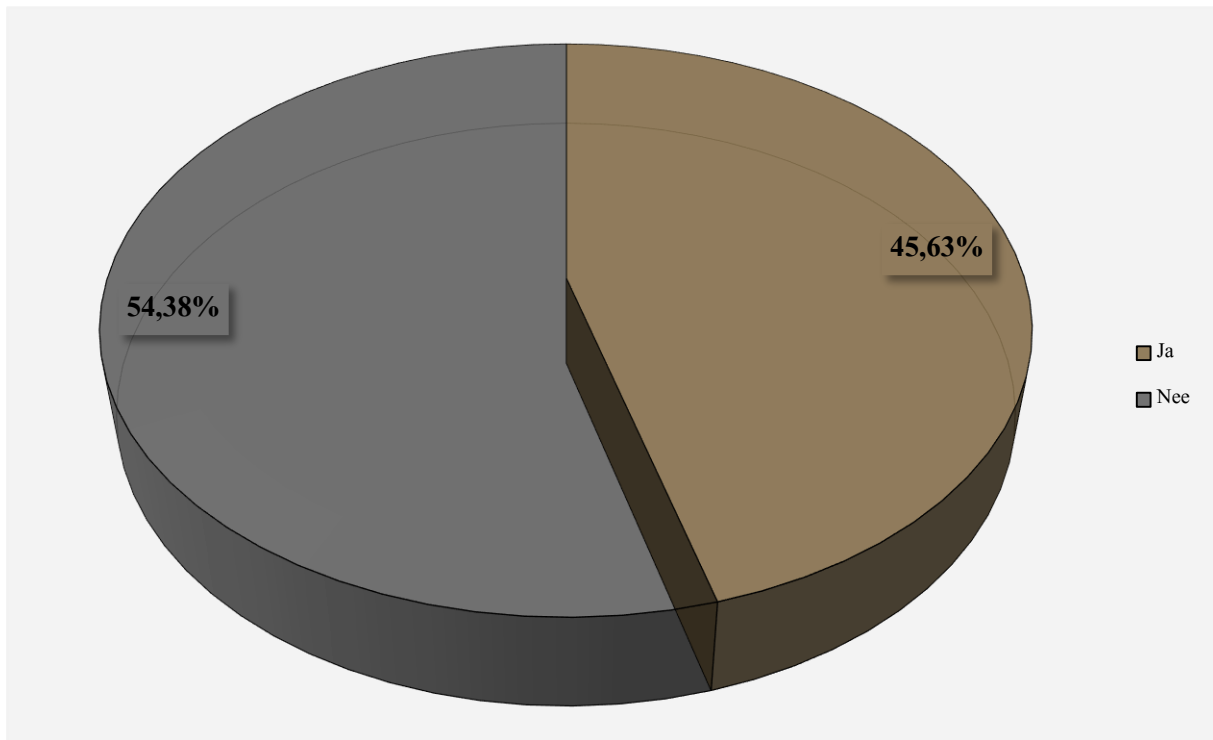
De meerderheid van de bands hebben ja geantwoord, wat wil zeggen, dat de muziekinstrumenten die zij bespeeld hebben bij het maken van hun nummers ook bespeeld worden tijdens hun liveoptredens. Toch wordt er op de grafiek waargenomen dat sommige bandleden meerdere instrumenten bespelen. Dit heeft meerdere verklaringen:

- ❖ Ten eerste is het zo, dat sommige van deze bands waarbij iedere of toch bijna iedere bandlid meerdere muziekinstrumenten bespeeld, hun additionele stuk vooraf opnemen bij de opnames (het maken van hun nummers), *“zoals een gitarist, die ook nog de viool bespeeld, maar alleen maar bij de opnames. Hij speelt dan bijvoorbeeld zijn vioolstuk vooraf bij de opnames, en later tijdens de liveoptredens kan deze gitarist samen met zijn band hun hoofdinstrumenten bespelen, vergezeld met deze vooropgenomen vioolstuk.”*
- ❖ Ten tweede worden samplers gebruikt, waar de vooropgenomen stukken van de bandleden of andere ritmes en extra studio-effecten aan toegevoegd kunnen worden via software. Zo wordt met een druk op één van de knoppen bijvoorbeeld een drumstuk of speciale studio-effecten voortgebracht. *“Het is wel niet even natuurlijk als het bespelen van echte muziekinstrumenten, maar in tegenstelling tot het gewoon laten afspelen van vooropgenomen stukken, zijn de bandleden hier actief bezig. Je kunt niet zomaar beginnen spelen op een sampler, dit vraagt om een degelijke expertise. Het is eveneens zo, dat je deze vooropgenomen stukken kunt mixen met andere stukken en studio-effecten.”*
- ❖ Ten laatste en zoals bij de meeste bands, is het zo dat alle muziekinstrumenten effectief bespeeld worden tijdens de liveoptredens.

Die keuzes hebben allemaal te maken met geld. Voor een beginnende of onbekende artiest/band is het moeilijker om additionele muzikanten in te huren om alle gebruikte muziekinstrumenten te laten bespelen tijdens de liveoptredens of vervoer te regelen om alle gebruikte muziekinstrumenten mee te nemen naar de liveoptredens.

Wat de vijf overige bands betreft, hebben zij de vraag anders geïnterpreteerd, maar bedoelen eigenlijk hetzelfde als de meerderheid.

6. Gebruiken jullie ook muzieksoftware bij het maken van jullie nummers?

7. Waarom niet?

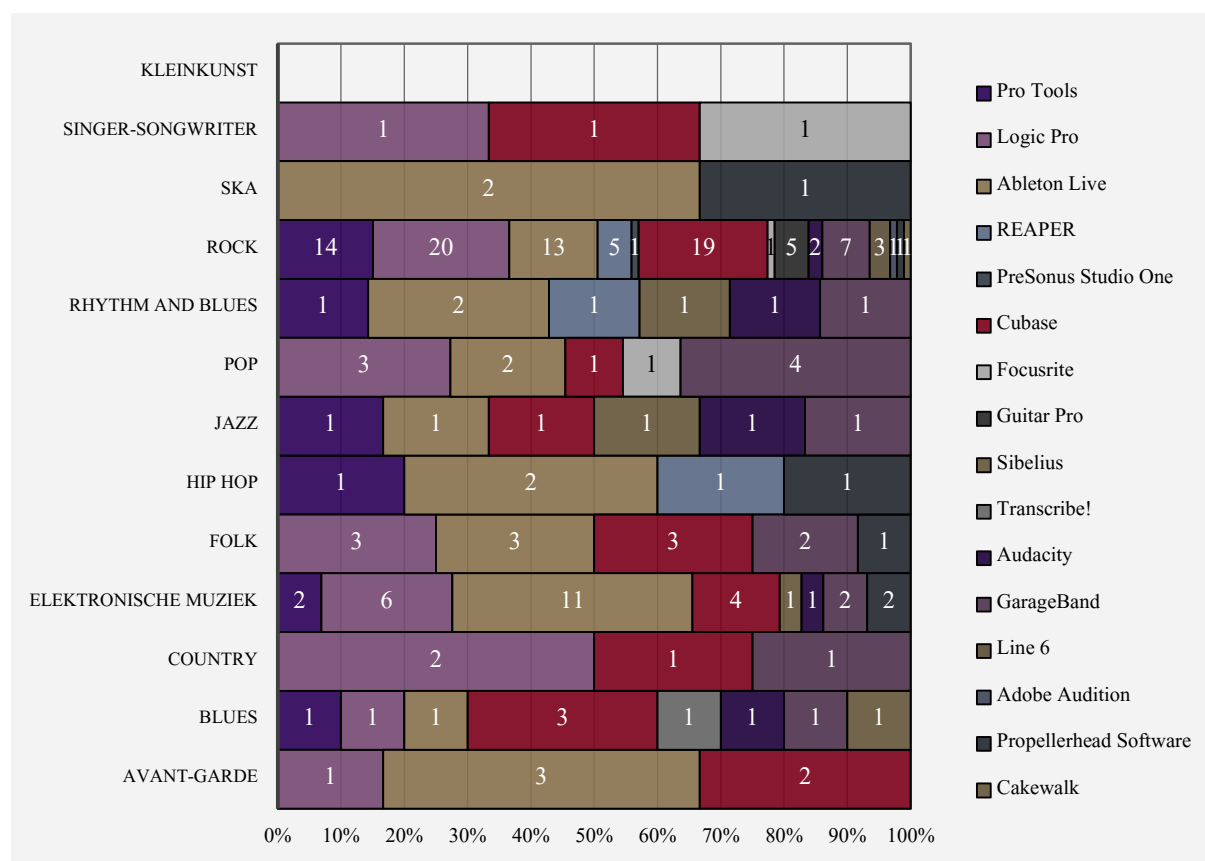
Zoals al besproken werd bij de vraag: 'Waarom maak je als soloartiest geen gebruik van muzieksoftware?', hebben we te maken met 200 respondenten waarvan 40 soloartiesten en 160 bands. In tegenstelling tot de soloartiesten, kan men bij de bands concluderen dat de antwoorden op: 'Waarom maken jullie als band geen gebruik van muzieksoftware?' nu wel de gehele populatie, maar dan bij de bands, vertegenwoordigen.

Het probleem is wel, dat men niet kan preciseren wie wel en wie niet gebruikmaakt van muzieksoftware, en dan bedoelt men op vlak van muziekstijlen. Toch zijn er wel degelijke redenen waarom het niet gebruikt wordt:

- ❖ De meerderheid van de bands beantwoordden de vraag met: *"we hebben er geen behoefte aan, het is niet echt nodig of het past niet binnen onze muziekstijl"*, dat is hun keuze. Als men als band vindt dat het goed klinkt zonder muzieksoftware, dan is het maar zo.
- ❖ Sommige bands hebben geen ervaring of toch niet genoeg ervaring om met muzieksoftware te werken. Veel tijd en geld wordt in het goed leren omgaan met muzieksoftware gestopt, en het kan zijn dat sommige bands zich deze benodigdheden niet kunnen permitteren.
- ❖ Sommige bands vinden dat het op de ouderwetse manier ook kan, en dit met audio- en video-opnames. *"De bandleden spelen er stevig op los en borduren voort op elkaars ideeën tot ze tevreden zijn met het resultaat. Als er toch iets aan veranderd moet worden, kunnen ze kijken naar hun opnames om het te verbeteren of beter uit te werken."* Zo kunnen de bandleden creatiever te werk gaan en meer naar elkaar luisteren, wat de communicatie tussen elkaar verbetert. De uitvoeringen klinken ook natuurlijker, wat wil zeggen dat er niet geknoeid wordt met het geluid.

- ❖ Zoals bij de soloartiesten, kan de reden ook zijn door gebrek aan authenticiteit. Bands willen de authenticiteit van de muziekstijl niet laten verdwijnen door gebruik te gaan maken van muzieksoftware. *“Vroeger werd er bij blues, country en rock and roll toch ook geen muzieksoftware gebruikt? Wel wij willen dit dan ook zo behouden.”* Hier kan men ook antwoorden als: *“het past niet binnen onze muziekstijl”*, aan deze reden linken.
- ❖ Als laatste zijn er ook bands die antwoordden met: *“we zullen er in de toekomst misschien nog voor kijken of het is te zien hoe wij er als band uit zullen groeien”*, wat behoorlijk dezelfde antwoorden zijn. Bands experimenteren graag en kijken wat het beste bij hen past. Als er hen iets bevalt, kunnen ze nog altijd veranderen of er iets extra's aan toevoegen zoals hier in dit geval, muzieksoftware.

8. Welke muzieksoftware gebruiken jullie dan?

Hier bevindt zich terug een grafiek met het aantal gebruikte muzieksoftware per muziekstijl, maar dan voor de muziekgroepen. Hier heeft ieder ook zijn eigen mening over muzieksoftware, maar deze werd hier niet gespecificeerd (zie vraag 9 hieronder).

9. Waarom gebruiken jullie deze muzieksoftware?

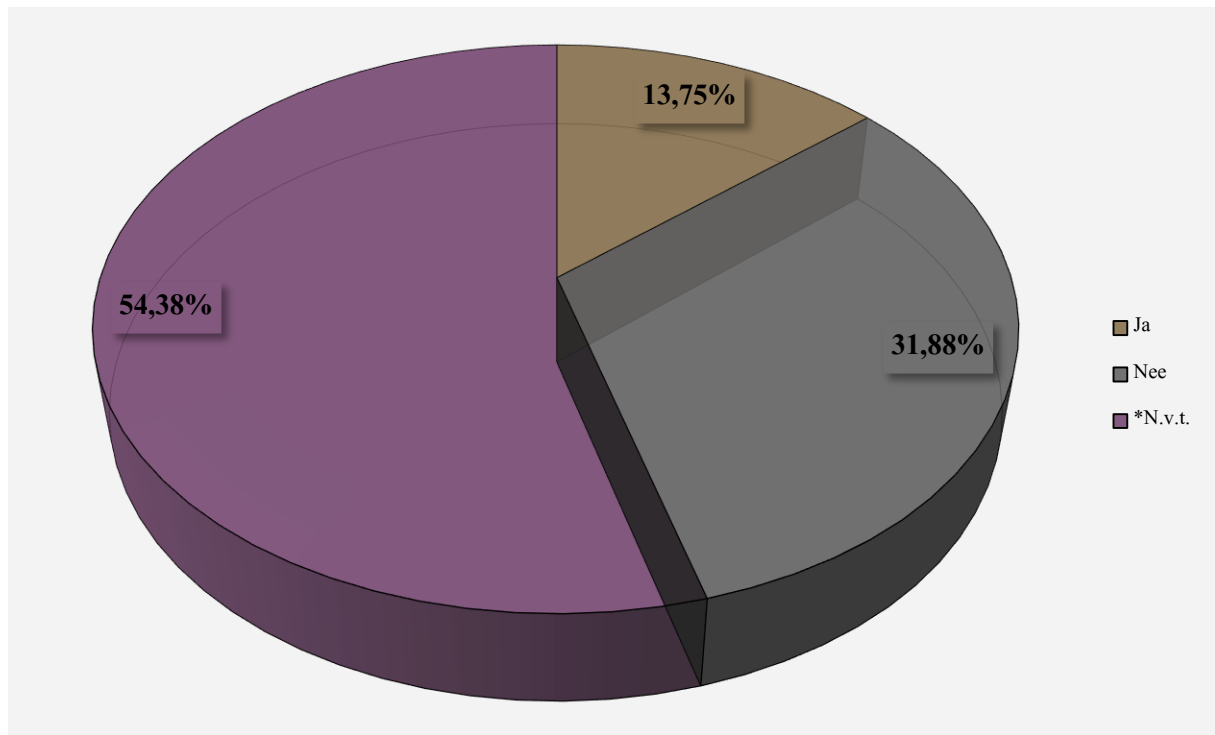
Zoals bij de soloartiesten, wordt er hier bij de bands ook niet gesproken over het waarom DEZE muzieksoftware wordt gebruikt, maar over het waarom muzieksoftware in het algemeen wordt gebruikt. Bovendien zijn de redenen van het gebruik ervan ook hetzelfde als van de soloartiesten, maar er komen er ook nog enkele bij zoals:

- ❖ *“Met muzieksoftware hebben we de mogelijkheid om onze muziekstukken te delen met elkaar. Zo kunnen we op elkaars ideeën verder werken en samenwerken”.* Muziekstukken worden opgeslagen in documenten waardoor je die bijgevolg kunt versturen naar je bandleden. Dit is natuurlijk ook toepasbaar op de ouderwetse manier, dus via audio- en video-opnames, maar het is niet zo specifiek.
- ❖ Nog een reden waarom sommige bands voor muzieksoftware kiezen, is omdat het op meerdere vlakken betrouwbaar is. *“Nu kan je gemakkelijk zien welke muziekstukken er nog verbeterd of afgestemd moeten worden qua (technisch) geluid, terwijl je dit vroeger allemaal op het gehoor moest doen. Bovendien zijn er met de vele muzieksoftware-updates, minder kansen op virussen.”*

Daarnaast worden ook nog eens de redenen gegeven als van de soloartiesten:

- ❖ De meeste onder hen beantwoordden de vraag met: *“het is makkelijk hanteerbaar, het is handig of het is overzichtelijk”*, wat op hetzelfde neerkomt als: *“het is gebruiksvriendelijk”*. Daarom kan men besluiten dat muzieksoftware zowel gemakkelijk als vriendelijk is in het gebruik.
- ❖ Het is snel, wat wil zeggen dat men met muzieksoftware in een hele korte tijd een afgewerkt nummer kan realiseren. Volgens enkele respondenten komt dit deels *“omdat je snel samples/stukken kunt kopiëren, knippen en plakken of omdat je met enkele klikken al verschillende muziekinstrumenten kunt doen spelen.”*
- ❖ Met muzieksoftware kan en zal je in de toekomst nog meer en meer realistische geluiden kunnen bekomen zoals bij een echte bandrepetitie. Dit komt omdat er een uitgebreide gamma aan muziekinstrumenten (verschillende klanken voor de drums, bijvoorbeeld jazz, metal of drum and bass) en studio-effecten (waarmee je kunt zorgen voor een galm of dynamiek) te vinden is waarmee je het zo realistisch mogelijk kan doen klinken. Denk ook maar aan de plug-ins. Er bestaan duizenden plug-ins met diverse parameters die je kunt veranderen naar believen. Daarbij is het voor bands ook gemakkelijk, doordat ze eerst een demoversie kunnen maken van wat en hoe ze later zouden willen spelen op hun muziekinstrumenten.
- ❖ Sommige muzieksoftwareprogramma's zijn goedkoper dan andere, dus het is al te zien met welk budget de band rondloopt en hoeveel hij ervoor wilt uitgeven. Ook werd er door één van de bands verteld, dat *“er honderden gratis plug-ins en andere effecten te downloaden zijn op het internet, wat de zaak vergemakkelijkt.”*
- ❖ De laatste reden: het neemt niet veel plaats in beslag en is dus ook ideaal om overal mee naartoe te nemen. *“Je installeert je muzieksoftwareprogramma's op je laptop en je gebruikt eventueel een MIDI keyboard om je samples/muziekstukken van je muzieksoftwareprogramma's erop te spelen and that's it.”*, kan nog een twijfelgeval zijn bij een band, want een laptop en/of een MIDI keyboard zullen misschien niet altijd het enige zijn wat zij zullen gebruiken als materiaal.

10. Gebruiken jullie ook diezelfde muzieksoftware tijdens jullie liveoptredens?

11. Welke muzieksoftware gebruiken jullie dan tijdens jullie liveoptredens en waarom? Of gebruiken jullie geen muzieksoftware tijdens jullie liveoptredens en waarom niet?

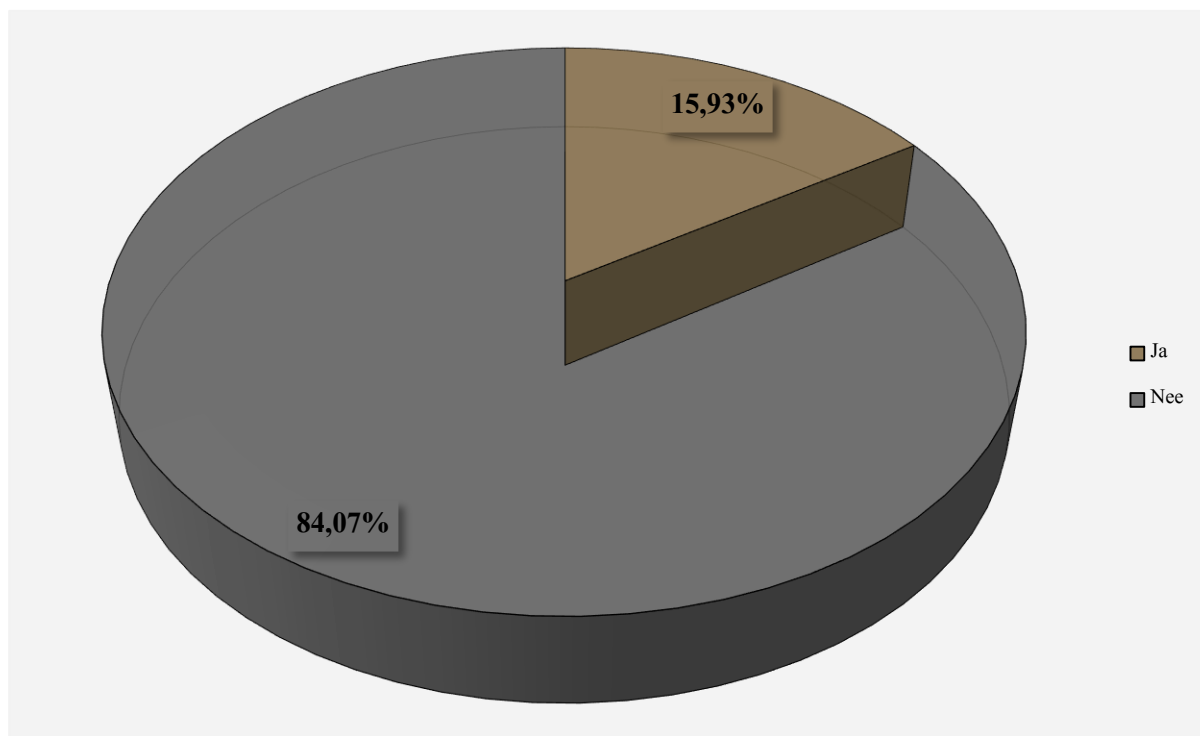
Zoals bij de soloartiesten zijn er ook bands die geen muzieksoftware gebruiken tijdens hun liveoptredens en waarvan de redenen ook hetzelfde zijn:

- ❖ De meeste bands vinden het niet toepasselijk om muzieksoftware te gebruiken tijdens hun liveoptredens omdat ze dan ook alleen maar te gebruiken zijn bij het maken van nummers. *“Daarom de benaming live, wat echt en puur betekent, zonder al die effecten om het geluid perfecter te doen klinken.”*
- ❖ Muzieksoftware kan onstabiel zijn, wat betekent dat het programma kan crashen en/of virussen kan bevatten, of het kan ook zijn dat het probleem (crasht) ontstaat vanuit de laptop zelf vanwege technische problemen in de zaal of andere mankementen. Dit maakt het ook onmogelijk om je muzieksoftware nog te gebruiken. *“Daarom is het belangrijk om meerdere laptops mee te nemen om dit te voorkomen.”*

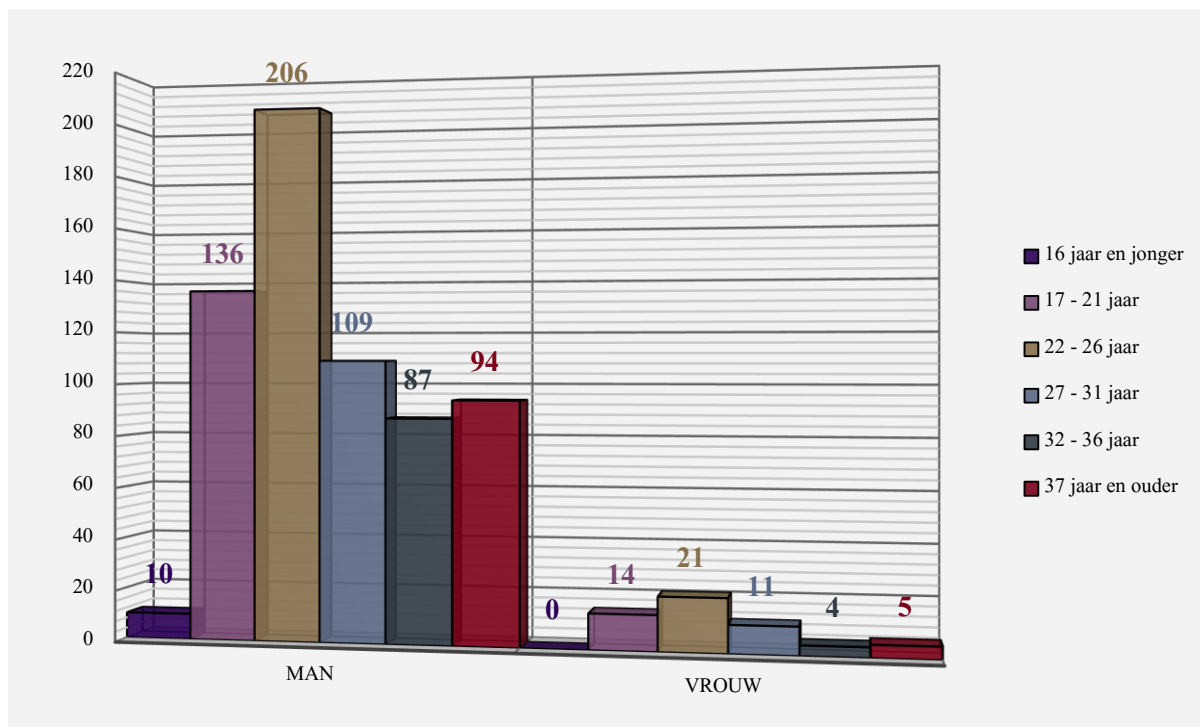
Er zijn ook bands die daar niet mee akkoord gaan en wel muzieksoftware gebruiken tijdens hun liveoptredens, zoals AudioMulch, Ableton Live en MainStage. De redenen van het gebruik ervan zijn hier terug ook onbekend.

Varia

1. Is dit jullie eerste muzikaal project?

2. Wat is jullie geslacht en leeftijd?

2.4 Conclusie over het nationaal gebruik van muziekinstrumenten en muzieksoftware.

2.4.1 Conclusie bij de soloartiesten

Ondanks het lage responsgehalte vanwege een minder goed getrokken steekproef, kan er toch een degelijke conclusie getrokken worden uit bovenstaande grafieken en kleinere conclusies. Het blijkt uit de gespeelde muziekstijlen, het gebruik van muziekinstrumenten en muzieksoftware, dat er meer dj's aanwezig zijn dan soloartiesten (in de vorm van singer-songwriters of eenmansbands). Dj's kunnen we herkennen aan volgende eigenschappen: ze draaien meestal elektronische muziek (house, techno, drum and bass, dubstep...), hip hop en moderne r&b, maken gebruik van dj-hardware, als een sampler, een sequencer, een synthesizer, een (MIDI-)keyboard en een laptop bij het maken van hun nummers en een cd-speler/platenspeler en een mengpaneel tijdens hun liveoptredens, en maken tenslotte gebruik van muzieksoftware. Hierbij is dit de top 5 van de meest gebruikte muzieksoftware (hier wordt er wel geen onderscheid gemaakt tussen wie wat gebruikt, wat wil zeggen dat zowel dj's als soloartiesten deze muzieksoftware gebruiken): Ableton Live, FL Studio, Logic Pro, Cubase en Traktor. Anderzijds hebben we de soloartiesten in de vorm van singer-songwriters en eenmansbands. Deze kunnen we herkennen aan volgende eigenschappen: ze spelen meestal pop, folk, rock, blues, country..., maken zowel bij het maken van hun nummers als tijdens hun liveoptredens gebruik van traditionele muziekinstrumenten, als de gitaar, de mondharmonica, de drums, percussie-instrumenten, de keyboard..., en maken tenslotte ook, maar zelden, gebruik van muzieksoftware. Anders dan specifieke gegevens hebben we voor de rest ook nog te maken met algemene gegevens zoals het aantal jaren ervaring, eerste muzikaal project, geslacht en leeftijdsgroep (voor details, kan alles teruggevonden worden in bovenstaande grafieken). Qua aantal jaren ervaring kan men besluiten dat we niet meer te maken hebben met beginnelingen. 55% van de soloartiesten spelen al reeds tussen 4 en 12 jaar terwijl er maar 37,50% zijn die minder dan 3 jaar spelen. De andere 7,5% zijn dan de soloartiesten die van hun jongs af aan al begonnen te spelen of personen zijn van het ouder geslacht. Voor de rest hebben we ook te maken met meer mannelijke (90%) dan vrouwelijke soloartiesten met een gemiddelde leeftijd van 17 à 26 jaar.

2.4.2 Conclusie bij de muziekgroepen

Bij de muziekgroepen hebben we al wat meer geluk omdat we meer respons en daarom ook een beter resultaat hebben kunnen verkrijgen. Uit hun gegevens blijkt, dat er niet meer zoveel gepraat wordt over elektronische muziek in de vorm van house, techno, drum and bass..., maar meer in de vorm van electronic rock, synthpop, indietronica... elektronische rockmuziek dat bespeeld wordt met elektronische muziekinstrumenten. Bij de muziekgroepen is rock dus een dominante muziekstijl samen met blues, folk, pop en deze elektronische rockmuziek. Hierbij worden zowel de traditionele muziekinstrumenten (snaar-, blaas-, slag-, toets- en etnische instrumenten) als de elektronische muziekinstrumenten bespeeld. In tegenstelling tot de soloartiesten (singer-songwriters en eenmansbands), wordt er bij de muziekgroepen wel meer gebruikgemaakt van muzieksoftware. Daarbij zijn de meest gebruikte muzieksoftware bij hen: Cubase, Ableton Live, Logic Pro, Pro Tools en GarageBand. Qua algemene gegevens, als het aantal jaren ervaring, eerste muzikaal project, geslacht en leeftijdsgroep, hebben we te maken met andere resultaten dan bij de soloartiesten. Hier hebben we maar te maken met 41,88% van de muziekgroepen die al reeds tussen 4 en 12 jaar spelen terwijl de meerderheid, 56,87% van de muziekgroepen nog maar minder dan 3 jaar spelen. De resterende 1,25% zijn dan terug muziekgroepen die van hun jongs af aan al begonnen te spelen of personen zijn van het ouder geslacht. Wat wel dezelfde resultaten heeft als bij de soloartiesten, zijn het aantal mannelijke en vrouwelijke bandleden. 92,11% van het totaal aantal bandleden zijn van het mannelijke geslacht.

Toch zijn er enkele specifieke problemen voortgekomen bij het verwerken van de gegevens. Er kan bij zowel de soloartiesten als bij de muziekgroepen geen onderscheid gemaakt worden welke muziekinstrumenten en muzieksoftware er precies bij welke muziekstijlen gebruikt worden. Dit komt omdat iedere of toch bijna iedere soloartiest of muziekgroep verschillende muziekstijlen speelt, wat voor problemen kan zorgen in dit onderzoek. Er zijn bijvoorbeeld soloartiesten en/of muziekgroepen die zowel blues als country spelen, wat niet zoveel verschil uitmaakt en bijgevolg ook niet voor problemen zorgt, maar anderzijds heb je dan soloartiesten en/of muziekgroepen die zowel jazz als pop en rock spelen, wat voor meer problemen kan zorgen qua verwerking van gegevens betreffende het gebruik van muziekinstrumenten, muzieksoftware en de gemiddelde aantal bezettingen per muziekstijl (muziekgroepen).

Literatuurlijst

Literatuur(boeken)

- Augustyn, H. (2010). *Ska: An Oral History*. Jefferson, NC: McFarland & Company.
- Gish, D. L. (2004). *Country Music*. Mankato, MN: Black Rabbit Books.
- Hewson, P. D. (2007). *On the Move*. Nashville, TN: Thomas Nelson.
- Hornby, N. (2003). *Songbook*. Riverhead, NY: Riverhead Books.
- Hugo, V. (2007). *Hugo's Works: William Shakespeare*. Rockville, MD: Wildside Press.
- Jagger, M., Richards, K., Watts, C., & Wood, R. (2003). *According to the Rolling Stones*. London, England: Weidenfeld & Nicolson.
- Marshall, G. (1993). *The Two Tone Story*. London, England: S.T. Publishing.
- Muir, P. C. (2010). *Long Lost Blues: Popular Blues in America, 1850-1920*. Champaign, IL: University of Illinois Press.
- Occhiogrosso, P., & Zappa, F. (1989). *The Real Frank Zappa Book*. New York, NY: Simon & Schuster.
- Priore, D. (1995). *Look! Listen! Vibrate! Smile!* San Francisco, CA: Last Gasp.

Pagina's op het internet

- Baird-Remba, R., & Lubin, G. (2013, april 25). *Most Segregated Cities Census Maps*. Opgehaald van Business Insider: <http://www.businessinsider.com/most-segregated-cities-census-maps-2013-4?op=1>
- Last Hippie Standing – Goa Gil*. (2006, augustus 1). Opgehaald van GateLessGate Magazine: <http://gatelessgate.wordpress.com/2006/08/01/last-hippie-standing-go-a-gil/>
- Rutledge-Borger, M. E. (2012, december 4). *Spotlight Exhibit: 2-Tone Records [Blog post]*. Opgehaald van The Rock and Roll Hall of Fame and Museum: http://rockhall.com/blog/post/9174_spotlight-exhibit-preview-2-tone-records-rock-hall/

Interviews

- Anderson, L. (2013, juni 15). *Interview: Lynn Anderson (persoonlijke communicatie)*. (M. Carroll, Interviewer)
- Cash, J. (2002, november 26). *Interview With Johnny Cash (persoonlijke communicatie)*. (L. King, Interviewer)
- Fisher, J. N. (2012, juni 7). *Fishbone Bassist Norwood on Being South L.A.'s Only Funk-Punk-Ska Band (persoonlijke communicatie)*. (D. Tewksbury, Interviewer)
- Levey, G. (2011, juli 19). *Goa Gill on Goa Trance (persoonlijke communicatie)*. (L. Rebello, Interviewer)
- McGuinness, T. (2014, februari 6). *Interview: Above & Beyond (persoonlijke communicatie)*. (R. Florino, Interviewer)
- Miles, R. (z.d.). *NAJM Interviews Robert Miles (persoonlijke communicatie)*. (M. Hagan, Interviewer)

van Buuren, A. (2012, september 1). *Armin van Buuren: A State of Trance (persoonlijke communicatie)*. (E. Tan, Interviewer)

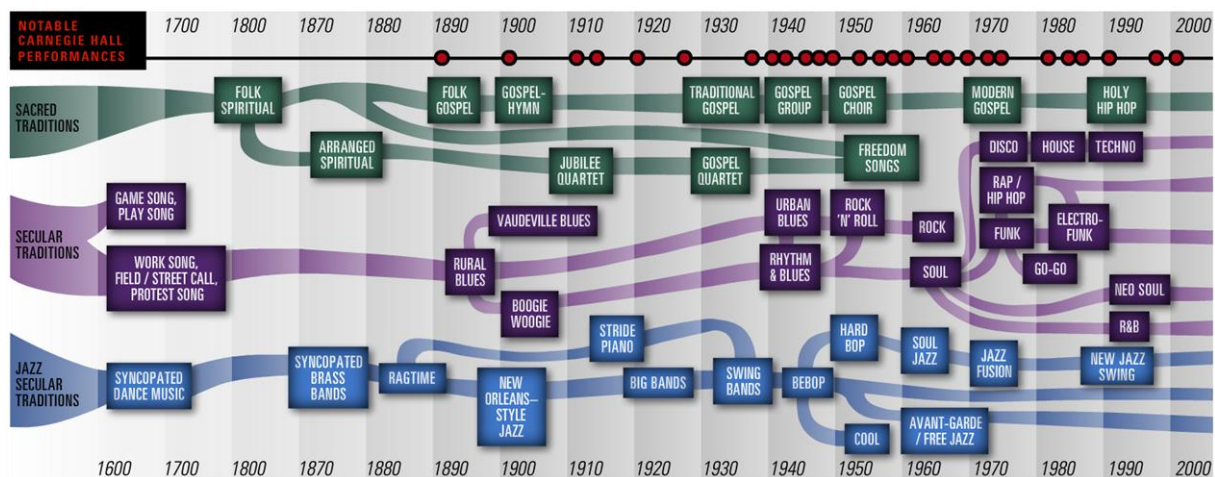
Wilson, D. (z.d.). *Interview With The Ventures (persoonlijke communicatie)*. (G. James, Interviewer)

Bijlagen

Bijlage 1: Tijdlijn van de Afro-Amerikaanse muziekstijlen.

Bijlage 2: Enquête naar het gebruik van muziekinstrumenten en muzieksoftware bij Belgische dj's/soloartiesten/muziekgroepen.

Bijlage 1: Tijdlijn van de Afro-Amerikaanse muziekstijlen.

Bijlage 2: Enquête naar het gebruik van muziekinstrumenten en muzieksoftware bij Belgische dj's/soloartiesten/muziekgroepen.

De evolutie van de muziekbezettingen en muzieksoftware door de jaren heen.

Beste artiest(en).

Mijn onderzoek handelt over de evolutie van de traditionele muziekgroepen door de jaren heen. Muziekgroepen van het vorig millennium zijn veel veranderd en er zijn nieuwe tijdperken en muziekstijlen ontstaan. Als gevolg van deze veranderingen wordt ook de compositie van de groep veranderd wat betreft muziekbezettingen en software. Met deze enquête wil ik graag de evolutie van de verschillende muziekbezettingen en muzieksoftware in de laatste jaren onderzoeken. Daarom zou ik uw medewerking als soloartiest of band willen vragen om deze enquête in te vullen.

Alvast bedankt.

1. Ben je een soloartiest of maak je deel uit van een band?
Als je klikt op soloartiest, ga dan naar deel I
Als je klikt op band, ga dan naar deel II
☐ Soloartiest
☐ Band
DEEL I
1. Wat is je artiestennaam?
.....
2. Hoelang ben je al artiest?
☐ Minder dan één jaar
☐ 1 - 3 jaar
☐ 4 - 6 jaar
☐ 7 - 9 jaar
☐ 10 - 12 jaar
☐ 13 - 15 jaar
☐ 16 - 18 jaar
☐ 19 - 21 jaar
☐ Meer dan 21 jaar

3. Welke muziekgenre(s) speel je?

Kies welk(e) genre(s) en specificeer de genre(s)

☐ Avant-Garde:	
☐ Blues:	
☐ Country:	
☐ Elektronische muziek:	
☐ Folk:	
☐ Hiphop:	
☐ Jazz:	
☐ Pop:	
☐ Rhythm-and-blues:	
☐ Rock:	
☐ Ska:	
☐ Andere:	

4. Heb je hiervoor al een ander muzikaal project gehad?

- ☐ Ja
- ☐ Nee

5. Welk(e) instrument(en) gebruik je bij het maken van je nummers?

Kies de instrument(en) die je gebruikt en specificeer ze

☐ Snaarinstrumenten:	
☐ Blaasinstrumenten:	
☐ Toetsinstrumenten:	
☐ Slaginstrumenten:	
☐ Andere:	

6. Gebruik je ook diezelfde instrument(en) tijdens je liveoptredens?

Als je klikt op nee, ga dan naar vraag 7

- ☐ Ja
- ☐ Nee

7. Welk(e) instrument(en) gebruik je dan tijdens je liveoptredens en waarom? Of gebruik je geen instrumenten tijdens je liveoptredens en waarom niet?

.....

8. Gebruik je ook muzieksoftware bij het maken van je nummers?

Als je klikt op nee, ga dan naar vraag 9

Als je klikt op ja, ga dan naar vraag 10

☐ Ja

☐ Nee

9. Waarom niet?

.....

10. Welke muzieksoftware gebruik je dan?

Kies de software die je gebruikt en specificeer ze

☐ Pro Tools:	
-------------------------------------	-------

☐ Logic Pro:	
-------------------------------------	-------

☐ Ableton Live:	
--	-------

☐ REAPER:	
----------------------------------	-------

☐ PreSonus Studio One:	
---	-------

☐ Cubase:	
----------------------------------	-------

☐ Andere:	
----------------------------------	-------

11. Waarom gebruik je deze muzieksoftware?

.....

12. Gebruik je ook diezelfde muzieksoftware tijdens je liveoptredens?

Als je klikt op nee, ga dan naar vraag 13

☐ Ja

☐ Nee

13. Welke muzieksoftware gebruik je dan tijdens je liveoptredens en waarom? Of gebruik je geen muzieksoftware tijdens je liveoptredens en waarom niet?

.....

14. Wat is je geslacht?

☐ Man

☐ Vrouw

15. Vink je leeftijd aan

- ☐ 16 jaar
- ☐ 17 jaar
- ☐ 18 jaar
- ☐ 19 jaar
- ☐ 20 jaar
- ☐ 21 jaar
- ☐ 22 jaar
- ☐ 23 jaar
- ☐ 24 jaar
- ☐ 25 jaar
- ☐ 26 jaar
- ☐ 27 jaar
- ☐ 28 jaar
- ☐ 29 jaar
- ☐ 30 jaar
- ☐ Andere:

.....

DEEL II

1. Wat is de naam van jullie band?

.....

2. Hoelang spelen jullie als band al samen?

- ☐ Minder dan één jaar
- ☐ 1 - 3 jaar
- ☐ 4 - 6 jaar
- ☐ 7 - 9 jaar
- ☐ 10 - 12 jaar
- ☐ 13 - 15 jaar
- ☐ 16 - 18 jaar
- ☐ 19 - 21 jaar
- ☐ Meer dan 21 jaar

3. Welke muziekgenre(s) spelen jullie?

Kies welke genre(s) en specificeer de genre(s)

☐ Avant-Garde:	
☐ Blues:	
☐ Country:	
☐ Elektronische muziek:	
☐ Folk:	
☐ Hiphop:	
☐ Jazz:	
☐ Pop:	
☐ Rhythm-and-blues:	
☐ Rock:	
☐ Ska:	
☐ Andere:	

4. Vul in:

Wat is het geslacht en leeftijd van ieder lid?

Is dit jullie eerste muzikaal project?

Welk(e) instrument(en) gebruikt ieder lid van de band tijdens het maken van de nummers?

Specificeer het instrument bijvoorbeeld: **NIET** blaasinstrument, **WEL** de trombone

	Man/Vrouw	Leeftijd	Eerste muzikaal project: Ja/Nee	Instrument(en)/Zang
☐ Bandlid 1:				
☐ Bandlid 2:				
☐ Bandlid 3:				
☐ Bandlid 4:				
☐ Bandlid 5:				
☐ Bandlid 6:				
☐ Bandlid 7:				
☐ Bandlid 8:				
☐ Bandlid 9:				
☐ Bandlid 10:				

5. Gebruiken jullie ook diezelfde instrument(en) tijdens jullie liveoptredens?

Als je klikt op nee, ga dan naar vraag 6

☐ Ja
☐ Nee

6. Welk(e) instrument(en) gebruiken jullie dan tijdens jullie liveoptredens en waarom? Of gebruiken jullie geen instrumenten tijdens jullie liveoptredens en waarom niet?	
.....	
7. Gebruiken jullie ook muzieksoftware bij het maken van jullie nummers? Als je klikt op nee, ga dan naar vraag 8 Als je klikt op ja, ga dan naar vraag 9	
☐ Ja	
☐ Nee	
8. Waarom niet?	
.....	
9. Welke muzieksoftware gebruiken jullie dan? Kies de software die je gebruikt en specificeer ze	
☐ Pro Tools:	
☐ Logic Pro:	
☐ Ableton Live:	
☐ REAPER:	
☐ PreSonus Studio One:	
☐ Cubase:	
☐ Andere:	
10. Waarom gebruiken jullie deze muzieksoftware?	
.....	
11. Gebruiken jullie ook diezelfde muzieksoftware tijdens jullie liveoptredens? Als je klikt op nee, ga dan naar vraag 12	
☐ Ja	
☐ Nee	
12. Welke muzieksoftware gebruiken jullie dan tijdens jullie liveoptredens en waarom? Of gebruiken jullie geen muzieksoftware tijdens jullie liveoptredens en waarom niet?	
.....	